

2009 – 2010 UYGULAMALARI TEKNİK RAPORU

Yaşayan Kütüphane – 2009 Uygulamaları

Teknik Rapor İçeriği

Yönetici Özeti.....	3
Proje Bilgileri.....	5
Uygulama Çıktıları.....	7
Proje Etkinlikleri.....	9
Proje Harcamaları.....	15
Basında Yaşayan Kütüphane.....	17
YK 2009 Uygulamaları Değerlendirme Sonuçları.....	22
Okuyuculara Ait Değerlendirme Sonuçları.....	24
Kitaplara Ait Değerlendirme Sonuçları.....	29
EK 1 - Yaşayan Kütüphane Değerlendirme Formları.....	39
EK 2 - Önerilen Kitap Başlıkları.....	43
EK 3 - Okuyucu Deneyimleri.....	44
EK 4 - Kitap Deneyimleri.....	47

YAŞAYAN KÜTÜPHANE 2009 UYGULAMALARI TEKNİK RAPORU

Proje Adı	: Yaşayan Kütüphane
Proje Ortakları	: Toplum Gönüllüleri Vakfı & Gençlik Çalışmaları Birimi
Proje Destekçisi	: İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı
Proje Başlangıç Tarihi	: 24.08.2009
Proje Bitiş Tarihi	: 31.03.2010

YÖNETİCİ ÖZETİ

Bir model olarak **Yaşayan Kütüphane**, tam anlamıyla normal bir kütüphane gibi çalışmaktadır. Okuyucular gelirler ve bir kitabı belirli bir süre için ödünç alırlar. Kitabı okuduktan sonra kütüphaneye iade ederler ya da isterlerse kitabın süresini uzatabilirler ya da başka bir kitap ödünç alabilirler. Yaşayan Kütüphane ile normal bir kütüphane arasında tek bir fark vardır: Yaşayan Kütüphane’de kitaplar insanlardır ve kitaplar ile okuyucular kişisel bir diyalog içerisine girerler. Yaşayan Kütüphane’de bulunan kitaplar sıklıkla kendilerine karşı önyargı beslenen ve yoğun olarak ayrımcılık ve sosyal dışlanmaya maruz kalan gruplardan belirlenir.

Yaşayan Kütüphane 2009 uygulamaları, Toplum Gönüllüleri Vakfı ve İstanbul Bilgi Üniversitesi Gençlik Çalışmaları Birimi işbirliği ile gerçekleştirilmiştir. İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı desteği ile 3 farklı uygulama gerçekleştirildi.

Bu uygulamalar;

- 25 - 26 Eylül 2009 tarihlerinde “Sivil Sesler Festivali”nde
- 31 Ekim-1 Kasım 2009 tarihlerinde “28. TÜYAP Kitap Fuarı”nda
- 13,14 ve 16 Şubat 2010 tarihlerinde “If İstanbul 9. AFM Uluslararası Bağımsız Film Festivali”nde gerçekleşti.

7 gün boyunca açık kalan Kütüphane, verilen öğle araları dışında toplam 42 saat boyunca açık kaldı. Yaşayan Kütüphane'nin son 3 uygulaması çıktıkları şu şekilde oluştu;

	Sivil Sesler	TÜYAP	If İstanbul	TOPLAM
Konu Başlığı Sayısı	21	20	21	62
Kitap Sayısı	25	28	31	84
Kütüphane Gönüllüleri	43	30	45	118
Kütüphane Okuyucuları	380	313	544	1237
Ödünç Alma	270	251	361	882
Doğrudan Ulaşılan Kişi Sayısı	448	371	620	1439

YAŞAYAN KÜTÜPHANE 2009 - 2010 Uygulamaları

Gerçekleştirilen bu 3 uygulama da insan kitaplar, organizasyon gönüllüleri, okuyucularla birlikte toplam 1439 kişiye ulaşılmıştır.

- -Sivil Sesler Festivali; 488 kişi
- -TÜYAP Kitap Fuarı; 371 kişi
- -İf İstanbul; 620 kişi

Okumalar sonunda doldurulan değerlendirme formlarında, okuyucular, özellikle yaşadıkları gerçeklik hissinden etkilendiklerini ve okuma sürecini dinamik ve keyifli bulduklarını belirttiler.

PROJE BİLGİLERİ

Proje Amacı:

Yaşayan Kütüphane'nin amaçları:

- Kişilere ve gruplara karşı ayrımcılığa yol açan önyargılarla ilgili farkındalık yaratmak ve farklılıklar ile bir arada yaşama kültürünü geliştirmek;
- Günlük yaşamda birbirleri ile konuşma fırsatı olmayan kişiler arasında yapıcı bir kişilerarası diyalog için ortam sağlamak;
- İnsanları bir araya getirmek, birbirlerini anlamaya teşvik etmek ve onların insan toplulukları içindeki yaşamları ile baş etmelerine destek olmak;
- Barış içinde beraber yaşam alanlarını geliştirmek, insan onuruna yönelik karşılıklı ve itinalı olarak saygı göstermelerini sağlamak amacı ile insanları birbirine yaklaştırmaktır.

Hedef Kitle:

Yaşayan Kütüphane Barışrock Festival uygulamasının hedef kitesi:

- 17-30 yaş arası gençler ve
- Bu yaş grubunu hedef kitle olarak benimseyen gençlik örgütleridir.

Proje Uygulayıcıları:

Yaşayan Kütüphane 2009 Uygulamaları Toplum Gönüllüleri Vakfı ve Gençlik Çalışmaları Birimi ortaklığında projeye gönüllü olarak katılan "kitaplar" ve "kütüphane görevlileri" tarafından uygulanmıştır.

Proje Uygulama Yerleri:

Yaşayan, Kütüphane'nin 4-5-6. uygulamaları;

- -Sivil Sesler Festivali, Maçka Küçük Çiftlik Parkta,
- -Tüyap Kitap Fuarı, Beylikdüzü Fuar Merkezinde,
- -İstanbul, The Hall'da

Gerçekleştirilmiştir.

Proje Hedefleri:

Yaşayan Kütüphane 2009 Uygulamalarının:

- 7 gün boyunca hizmet vermesi
- 100 kitabı okuyucularla buluşturması,
- 105 gönüllünün projeye destek vermesi,
- 2000 kişiye doğrudan ulaşmasıdır.

Proje Hakkında Genel Bilgi

Toplum Gönüllüleri Vakfı ve Gençlik Çalışmaları Birimi tarafından uygulanan Yaşayan Kütüphane projesi, Kişilere ve gruplara karşı ayrımcılığa yol açan önyargılarla ilgili farkındalık yaratmayı, farklılıklar ile bir arada yaşama kültürünü geliştirmeyi ve normalde (günlük yaşam içinde) birbirleri ile konuşma fırsatı olmayan kişiler arasında yapıcı bir kişilerarası diyalog için ortam sağlamayı amaçlıyor. Türkiye’den ve yurt dışından gençlik alanında çalışan birçok farklı grup ve STK’nın katıldığı şenlik vb. ortamlarda gerçekleştirilen Yaşayan Kütüphane uygulamaları, aynı zamanda, bu etkili metodu daha fazla gençlik örgütünün bilgisine sunarak modelin ülke genelinde yaygınlaşmasına hizmet ediyor.

Türkiye’nin 1949’dan beri üyesi olduğu Avrupa Konseyi, Yaşayan Kütüphane’yi, 2003 yılında başlatmış olduğu Toplumsal Bütünlük ve İnsan Hakları için Gençlik Programı’nın bir parçası olarak ele alıyor. Programın felsefesi, insan haklarının sadece yasal dokümanlar ile korunamayacağı ve her birey tarafından savunulmasının önemine dayanıyor. Bunu gündeme getirmek ve insanların kendi insan hakları ve diğer insanların hakları üzerinde düşüncelerini sağlamak için genel kamuoyunun farkındalığını arttıracak etkinliklerden biri olarak Yaşayan Kütüphane öne çıkıyor.

Modelin Danimarka’da ilk olarak uygulandığı 2000 yılından beri, 10’dan fazla ülkedeki gençlik şenliklerinde 40’ın üzerinde uygulama gerçekleşti. Yaşayan Kütüphane Türkiye’de ilk olarak Toplum Gönüllüleri Vakfı ve İstanbul Bilgi Üniversitesi Gençlik Çalışmaları Birimi tarafından Ağustos 2007’de Barışarock Festival 2007 ve Nisan 2008’deki Gepgenç Festival’de, 2008 Ağustos ayında Barışarock Festivalinde gerçekleştirilmiştir. 2009 yılında ise üç farklı uygulama ile kütüphane, toplam 7 gün boyunca okuyucularını ağırladı; öğle araları dışında toplam 41 saat boyunca açık kaldı. Üç festival toplamında 822 “okuma” gerçekleşti. 2009 Eylülde Sivil Sesler, 2009 Kasım’da TÜYAP Kitap Fuarı ve 2010 Şubat’ta İf İstanbul’da yapılan uygulamalarla birlikte şimdiye kadar yapılan toplam altı uygulamada, Yaşayan Kütüphane’de 2638 “okuma” gerçekleşmiş oldu.

Yaşayan Kütüphane’nin Türkiye’deki bu uygulamaları, hem kitaplardan hem de okuyuculardan çok olumlu geri bildirimler aldı. Yapılan izleme ve değerlendirme çalışması sonucunda, okuyucuların en çok yaşadıkları gerçeklik hissini çarpıcı buldukları ortaya çıktı. Okuyucular, yüz yüze, insan insana konuşarak iletişime geçmenin çok anlamlı ve heyecan verici olduğunu vurguladılar. Yaşanan deneyimin çarpıcılığı, başka sivil toplum kuruluşlarının da benzer “Yaşayan Kütüphane”ler kurmaya karar vererek Toplum Gönüllüleri Vakfı ve Bilgi Üniversitesi Gençlik Çalışmaları Birimi’nden destek talep etmelerine vesile oldu. (Bu talebi karşılamak ve Yaşayan Kütüphane modelini yaygınlaştırmak için geliştirilen bir kapasite artırma projesi üzerine çalışmalar halen devam etmektedir. Ayrıca, 2007 Avrupa Konseyi’nin yayımladığı ve Yaşayan Kütüphane modelini uygulamak isteyen gençlik örgütlerine yönelik “Living Library – A Guide for Organisers” adlı rehber kitabın da Türkçe çevirisi tamamlanmış ve basılmıştır.¹

¹

<http://www.eycb.coe.int/eycbwwwroot/HRE/eng/documents/LL%20english%20final.pdf>

Uygulamalar

YAŞAYAN KÜTÜPHANE Sivil Sesler 2009 Kitap Başlıkları			
Alevi	Engelli	Lezbiyen	Şizofren
Arap	Feminist	Psikolog	Transseksüel
Barmaid	Gey	Ressam	Yabancı
Başörtülü	Hiv+	Roman	Yahudi
Ermeni	Kürt	Rum	

Bazı başlıklar, daha önceki deneyimler ve okuyucu geribildirimleri doğrultusunda gelecek talebin yüksekliği öngörülerek belli saatlerde birden fazla kitapla kütüphanede yer aldı (Alevi [2], Ermeni [2], Rum [2], Yahudi [2]).

Kütüphanenin açık kaldığı 12 saat boyunca, 380 kişi, kütüphane üyelik kartı edinerek okuyucu oldu. Bu okuyucular toplam 270 okuma gerçekleştirdiler.

Yaşayan Kütüphane Sivil Sesler 2009 uygulaması, okuyucular, kitaplar ve kütüphane gönüllülerinden oluşan 448 kişiye *doğrudan* ulaştı. (Bu rakama, festival alanına gelerek Yaşayan Kütüphane uygulamasına tanık olan ve proje hakkında bilgilendirilen kişiler dâhil değildir.)

	<i>Sivil Sesler</i>	TÜYAP	İf İstanbul	TOPLAM
Konu Başlığı Sayısı	<i>21</i>	20	21	62
Kitap Sayısı	<i>25</i>	28	31	84
Kütüphanne Gönüllüleri	<i>43</i>	30	45	118
Kütüphane Okuyucuları	<i>380</i>	313	544	1237
Ödünç Alma	<i>270</i>	251	361	882
Doğrudan Ulaşılan Kişi Sayısı	<i>448</i>	371	620	1439

Yaşayan Kütüphane proje hedefleri ile gerçekleşen çıktılar arasında farklılıklar görünmektedir. Özellikle okuyucu sayısı ortalamanın altındadır. Bunun nedeni, Sivil Sesler Festivalinin katılımcısının az olmasıdır. Ancak daha sonra gerçekleştirilen uygulamalarda bu hedefe ulaşılmıştır.

YAŞAYAN KÜTÜPHANE 2009 - 2010 Uygulamaları

YAŞAYAN KÜTÜPHANE TÜYAP 2009 Kitap Başlıkları			
Alevi	Engelli	Lezbiyen	Sivil Toplum Çalışanı
Arap	Feminist	Psikolog	Şizofren
Bankacı	Gey	Ressam	Transseksüel
Başörtülü	Hiv+	Roman	Yabancı
Ermeni	Kürt	Rum	Yahudi

Bazı başlıklar, daha önceki deneyimler ve okuyucu geribildirimleri doğrultusunda gelecek talebin yüksekliği öngörülerek belli saatlerde birden fazla kitapla kütüphanede yer aldı (Transseksüel [3], Hiv+ [3], Yahudi [2]).

Kütüphanenin açık kaldığı 12 saat boyunca, 313 kişi, kütüphane üyelik kartı edinerek okuyucu oldu. Bu okuyucular toplam 251 okuma gerçekleştirdiler.

Yaşayan Kütüphane Sivil Sesler 2009 uygulaması, okuyucular, kitaplar ve kütüphane gönüllülerinden oluşan 371 kişiye *doğrudan* ulaştı. (Bu rakama, festival alanına gelerek Yaşayan Kütüphane uygulamasına tanık olan ve proje hakkında bilgilendirilen kişiler dâhil değildir.)

	Sivil Sesler	TÜYAP	İf İstanbul	TOPLAM
Konu Başlığı Sayısı	21	20	21	62
Kitap Sayısı	25	28	31	84
Kütüphanne Gönüllüleri	43	30	45	118
Kütüphane Okuyucuları	380	313	544	1237
Ödünç Alma	270	251	361	882
Doğrudan Ulaşılan Kişi Sayısı	448	371	620	1439

YAŞAYAN KÜTÜPHANE İf İstanbul 2010 Kitap Başlıkları			
Alevi	Ermeni	Ressam	Transseksüel
Arap	Feminist	Psikolog	Yahudi
Barmaid	Gey	Roman	Yabancı
Başörtülü	Hiv+	Rum	
Biseksüel	Kürt	Sivil Toplum Kuruluşu Çalışanı	
Engelli	Lezbiyen	Şizofren	

YAŞAYAN KÜTÜPHANE 2009 - 2010 Uygulamaları

Bazı başlıklar, daha önceki deneyimler ve okuyucu geribildirimleri doğrultusunda gelecek talebin yüksekliği öngörülerek belli saatlerde birden fazla kitapla kütüphanede yer aldı (Transseksüel [3], Hiv+ [2], Rum [2], Ermeni[4], Ressam[2], Sivil Toplum Kuruluşu Çalışanı[2]).

Kütüphanenin açık kaldığı 15 saat boyunca, 540 kişi, kütüphane üyelik kartı edinerek okuyucu oldu. Bu okuyucular toplam 361 okuma gerçekleştirdiler.

Yaşayan Kütüphane İf İstanbul uygulaması, okuyucular, kitaplar ve kütüphane gönüllülerinden oluşan 616 kişiye *doğrudan* ulaştı. (Bu rakama, festival alanına gelerek Yaşayan Kütüphane uygulamasına tanık olan ve proje hakkında bilgilendirilen kişiler dâhil değildir.)

	Sivil Sesler	TÜYAP	<i>İf İstanbul</i>	TOPLAM
Konu Başlığı Sayısı	21	20	<i>21</i>	62
Kitap Sayısı	25	28	<i>31</i>	84
Kütüphane Gönüllüleri	43	30	<i>45</i>	118
Kütüphane Okuyucuları	380	313	<i>544</i>	1237
Ödünç Alma	270	251	<i>361</i>	882
Doğrudan Ulaşılan Kişi Sayısı	448	371	<i>620</i>	1439

PROJE ETKİNLİKLERİ

Faaliyetler/Zaman	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak	Şubat	Mart
Kütüphane Hazırlık Toplantıları							
Kitap Başlıklarının Belirlenmesi ve Kitapların Seçimi							
Kitaplar ve Gönüllüler İçin Eğitim							
Kütüphane Kataloğunun Oluşturulması							
Kütüphane Kurulumu							
İletişim Çalışmaları							
İzleme & Değerlendirme Çalışması							
Proje Değerlendirme Toplantısı							
Proje Koordinasyonu							

1. Proje Ekibinin Oluşturulması

2009 Ağustos ayı başlangıcı itibarı ile Umut Karapeçe, Yaşayan Kütüphane (YK) Proje Koordinatörlüğüne tam zamanlı çalışan olarak başladı.

Kütüphane gönüllülerinin belirlenmesi için, önceki kütüphane uygulamasının gönüllülerine bir çağrı yapıldı. Ayrıca organizasyon ekiplerinde yer almak isteyen yeni gönüllüler de ekibe dahil edildi.

Her uygulama öncesinde Organizasyon Ekibine “Yaşayan Kütüphane” modeli hakkında bilgilendirme yapıldı.

2. Kütüphanenin Oluşturulması

Koordinasyon ekibinin her kütüphane öncesinde gerçekleştirdiği katalog toplantılarında, kurulacak kütüphanede bulunması gereken kitap başlıklarının belirlenmesi için çalışıldı. Bunun için, önceki YK deneyimlerinden (çok okunan kitaplar, değerlendirme formlarında talep edilen yeni başlıklar vb.) de yararlanıldı. Ülke gündemindeki gelişmeler ve koordinasyon ekibinin tavsiyeleri dikkate alındı.

Oluşturulan yeni kataloglarda yer alan başlıklardaki kitapların tespiti ve kütüphaneye katılımlarının sağlanması için görev paylaşımı yapıldı. Bunlar dışında kalan konu başlıklarına ait kitaplara, TOG ile GÇB'nin ve kütüphane gönüllülerinin kişisel ve kurumsal ilişkileri üzerinden kurulan bağlantılar sayesinde tespit edildi.

Proje Koordinatörü yeni kitaplarla birebir görüşerek kütüphaneye katılımlarını sağladı. Bu

süreçte, tüm kitaplar, YK modeli, etkinliğin içeriği, okumaların nasıl gerçekleştiği, karşılaşılabilecek zorluklar ve bunlarla baş etme yöntemleri hakkında bilgilendirildi; kitapların süreçle ilgili soruları cevaplandı. Kütüphanede yer alacak kitapların kesinleşmesiyle kütüphane katalogu hazırlandı.

Ayrıca her uygulama öncesinde Organizasyon Ekibi ve Kitaplar bir araya gelip tanıştılar.

3. Kütüphanenin Kurulması

Yaşayan Kütüphane'nin gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan özel ihtiyaçların karşılanabilmesi için her uygulama öncesinde uygulama alanı için fizibilite çalışması yapıldı. Bu çalışmalar kapsamında lojistik ve teknik ihtiyaçlar kesinleştirilerek, uygulama esnasında gerekli olan organizasyon şeması oluşturuldu. Böylece Kütüphane kuruldu ve tüm diğer malzemeler de festival alanına taşındı, kütüphane mekânı düzenlendi.

Kütüphanenin 3 uygulamada hizmet verdiği 7 gün boyunca, etkinliğin tanıtımını yapmak, okuyucuları kabul ederek kitaplarla buluşturmak, kitapların mahremiyetini ve kütüphane ile ilgili diğer ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlamak, festival katılımcılarından gelen soruları cevaplamak, kitapların iadesini ve okuyucu değerlendirme formlarının doldurulmasını sağlamak gibi işlerin yapılabilmesi için Kitap Kurtları, Gözlemciler, Kütüphaneciler, Geziciler olarak her uygulama için ortalama 40 kişilik bir gönüllü ekip görev yaptı.

Uygulamaların İlk günün sonunda gerçekleştirilen değerlendirme toplantıları ile işleyişte ortaya çıkan aksamlar saptandı ve bunların düzeltilebilmesi için yöntemler geliştirildi. Her uygulamanın son gününde yapılan değerlendirme toplantısında ise tüm süreç değerlendirildi ve kitap değerlendirme formları dolduruldu.

4. İletişim

Her uygulama öncesinde TOG ve GÇB kendi iletişim listeleri ile projenin basın metnini paylaştılar. Ayrıca hazırlanan el ilanı ve posterler de, festival alanlarına ve ilgili yerlere (örnek verebilirsin) dağıtıldı.

Projenin 3. uygulaması için özel bir iletişim çalışması yapıldı. Koordinasyon ekibinin “kişisel ve kurumsal” kontakları ile proje uygulamasından 1 ay önce çalışmalarına başladı. Çalışmalar doğrultusunda gazeteci Viktorya Çiprut ile bir toplantı yapılarak ve projenin medyada tanıtımı için destek istendi. Projenin tanıtımı için irtibat kurulacak kişisel ve kurumsal olarak iletişim halinde olunan medya mensupları belirlendi ve sürecin nasıl yürütülmesi gerektiği netleştirildi.

Bu çalışmalar kapsamında;

- Proje için bir basın bülteni oluşturuldu.
- Yaşayan Kütüphanesi internet sitesi güncellendi. (www.yasayankutuphane.net)
- Proje ortakları (TOG, İstanbul Bilgi Üniversitesi / Gençlik Çalışmaları Birimi, AKB 2010, If İstanbul) kendi internet sitelerinde Yaşayan Kütüphane hakkında haber yayımladılar.
- Proje ortakları irtibat haline oldukları medya mensupları ile basın bültenini paylaştılar.
- Kişisel kontaklar kullanılarak telefon ve e-posta ile Yaşayan Kütüphane hakkında bilgi ve bülten paylaşıldı.

Yapılan çalışmalar sonrasında olumlu geri dönüşler sağlandı. Çok sayıda medya kuruluşu proje hakkında haber yapmak için talepte bulundu; uygulama öncesinde, esnasında ve sonrasında 12 medya kuruluşu organizasyon ekibi ve kitaplarla röportajlar gerçekleşti.

Gazeteler

Tarih	Yayın Başlığı	Ebat
07/02/10	Sabah Pazar-YAŞAYAN KÜTÜPHANE'DE CANLI KİTAP	Çeyrek sayfa
07/02/10	Hürriyet Keyif-OSCAR ADAYLARI BU FESTİVALDE	Çeyrek Sayfa
08/02/10	Sabah-HASMET BABAOĞLU'NUN YAZISI	Köşe Yazısı
08/02/10	Milliyet Cadde 34-KAMPUS	Çeyrek Sayfa
10/02/10	Habertürk Magazin-AJANDA	Çeyrek Sayfa
12/02/10	Radikal-!F TEN GELEN BAĞIMSIZ FİMLER	Çeyrek Sayfa
13/02/10	Radikal Cumartesi-İNSAN OKUMANIN FAYDASI	Tam Sayfa (RÖPORTAJ)
15/02/10	Bizim Gazete- FİLM ARASI AKTİVİZM	Çeyrek Sayfa
19/02/10	Birgün-GÖZDE BEDELOĞLU'NUN KÖŞE YAZISI	Köşe Yazısı

27/02/10	Cumhuriyet Yaşam HAYDİ OKU BENİ	Yarım Sayfa (RÖPORTAJ)
28/02/10	Star-KAĞIT DEĞİL İNSANDAN KİTAP	Yarım Sayfa (RÖPORTAJ)

Dergi

Tarih	Yayın Başlığı	Ebat
14/02/10	Newsweek Türkiye-KİTAPLAR CANLANDI	Tam Sayfa (RÖPORTAJ)
14/02/10	Para-SANATTAN KALEME DÜŞENLER	Çeyrek Sayfa
01/03/10	Gençiz-YAŞAYAN KÜTÜPHANEDE İNSAN OLMAK	Tam Sayfa (RÖPORTAJ)

Televizyon/Radyo

Tarih	Yayın Başlığı	Süre
15/02/10	CNN TÜRK-Gündemin Rengi	15 Dakika
10/02/10	Ülke TV-Ülkede Bu Sabah	15 Dakika (RÖPORTAJ)
19/02/10	Cem TV	1 Saat (RÖPORTAJ)
13/03/10	Bugün TV-Bugün Hafta Sonu	10 Dakika (RÖPORTAJ)
21/03/10	Voice of America	30 Dakika (RÖPORTAJ)
22/03/10	Radio of Holland	30 Dakika (RÖPORTAJ)
01/04/10	BBC radio	30 Dakika (RÖPORTAJ)
10/03/10	Yön Radyo	1 Saat (RÖPORTAJ)

WEB

Tarih	Künye	Ebat
12/02/10	www.ntvmsnbc.com	2 Tam sekme (RÖPORTAJ)
28/02/10	www.stargazete.com	1 Tam Sekme (RÖPORTAJ)
09/02/10	www.bianet.org	1 Tam Sekme
13/02/10	www.radikal.com.tr	1 Tam Sekme (RÖPORTAJ)

YAŞAYAN KÜTÜPHANE 2009 - 2010 Uygulamaları

09/02/10	www.dunyabulteni.net	1 Tam Sekme
12/02/10	www.evrensel.net	1 Tam Sekme
15/02/10	www.milliyet.com.tr	1 Tam Sekme
13/02/10	www.haberciniz.biz	1 Tam Sekme
14/02/10	www.habervitrini.com	1 Tam Sekme
16/02/10	www.memlekethaber.com	1 Tam Sekme
19/02/10	www.hurriyet.com.tr	1 Tam Sekme

5. İzleme & Değerlendirme

Avrupa Konseyi'nin "Yaşayan Kütüphane – Düzenleyici Rehberi"² kitabında önerdiği ve Erhan Okşak tarafından uyarlanarak 2007 yılında yapılan ilk uygulamada, Barışarock 2007, GePGeNçFeSTiVaL, Barışarock 2008, uygulamasında kullanılan ölçekler, 2009 uygulamalarında da kullanıldı.

Kütüphane uygulaması sırasında, Gözlemci ve Kütüphaneci ekipleri, okuyucuların okuma sonrası değerlendirme formu doldurmasını ve her okuyucunun tek bir form üzerinde değerlendirme yapmasını sağladılar. İkinci günün sonunda, kitaplar da kendileri için hazırlanan form aracılığı ile değerlendirmelerini ilettiler.

Değerlendirme formları ile sağlanan verilerin yorumlanması ve raporlanması Proje Danışmanı Umut Karapeçe tarafından Ağustos-Eylül ayları içinde yapıldı.

6. Proje Koordinasyonu

24.08.2009 – 31.03.2010 tarihleri arasında gerçekleşen Yaşayan Kütüphane 2009 Uygulamaları Proje Danışmanı Umut Karapeçe ve Koordinasyon ekibi tarafından koordine edildi.

²

<http://www.eycb.coe.int/eycbwwwroot/HRE/eng/documents/LL%20english%20final.pdf>

PROJE HARCAMALARI

Harcamalar	Birim	Birim adedi	Birim fiyat TL	Giderler TL	AKB katkısı	Diğer katkılar
1. Personel				11.813	11.250	563
Proje Koordinatörü (aylık brüt maaş)	1 kişi	3 ay	3.750	11.250	11.250	0
Muhasebe elemanı maaşının %5'i	0,05	3 ay	3.750	563	0	563
2. Harcırâh				8.575	8.575	0
Proje Gönüllüleri (günlük harcırâh)	35 kişi	7 gün	35	8.575	8.575	0
3. Danışmanlık ve Hizmet Alımları				19600	19600	0
İnsan-Kitaplar (günlük harcırâh)	30 kişi	7 gün	60	12.600	12.600	0
İzleme & Değerlendirme Danışmanı	1 kişi	1 rapor	2.500	2.500	2.500	0
İnsan-Kitapların ve Gönüllülerin eğitimi	1 eğitim	3 kütüp.	1.500	4.500	4.500	0
4. Ulaşım ve Taşıma				8.550	7.050	1.500
Kitap görüşmeleri için koordinatör ulaşımı	15 görüşme	3 kütüp.	20	900	900	0
Kütüphane malzemelerinin taşınması				1.550	1.050	500
<i>Küçükçiftlik Parkı'na (Maçka) taşıma için kamyonet</i>	1 kamyonet	2 gün	250	500	0	500
<i>Tüyap Fuar alanına (Beylikdüzü) taşıma için kamyonet</i>	1 kamyonet	3 gün	350	1.050	1.050	0
İnsan-Kitapların ulaşımı				4.500	3.500	1.000
<i>Küçükçiftlik Parkı'na (Maçka) ulaşım için minibüs</i>	2 minibüs	2 gün	250	1.000	0	1.000
<i>Tüyap Fuar alanına (Beylikdüzü) ulaşım için minibüs</i>	2 minibüs	5 gün	350	3.500	3.500	0
Kütüphane ihtiyaçları için araç kiralama	1 araç	10 gün	120	1.200	1.200	0
Kiralık araç için benzin	1 araç	10 gün	40	400	400	0
5. Ekipman				36.845	9.845	27.000
Kütüphane kataloğu basımı	12 katalog	1 basım	25	300	300	0
Okuyucu kartları & Yaka kartları basımı	350 kart	7 gün	0	735	735	0
Tişört	250 tişört	3 kütüp.	10	7.500	6.500	1.000
Alan kirası				13.000	0	13.000
<i>Küçükçiftlik Parkı'nda Kütüphane alanı kira bedeli</i>	1 alan	2 gün	1.500	3.000	0	3.000
<i>Tüyap Fuar alanında Kütüphane alanı kira bedeli</i>	1 alan	5 gün	2.000	10.000	0	10.000
Çadır / Stant kirası				13.000	0	13.000
<i>Küçükçiftlik Parkı'nda çadır kira bedeli</i>	1 çadır	2 gün	2.000	4.000	0	4.000
<i>Tüyap Fuar alanında stant kira bedeli</i>	1 stant	5 gün	1.800	9.000	0	9.000
Çay-Kahve arası	66 kişi	7 gün	5	2.310	2.310	0
6. Ofis giderleri				2.400	0	2.400
Ofis kirasının %5'i	0,05	6 ay	4.500	1.350	0	1.350
Elektrik, su, iletişim vb. giderlerin %5'i	0,05	6 ay	3.500	1.050	0	1.050

YAŞAYAN KÜTÜPHANE 2009 - 2010 Uygulamaları

7. İdari Giderler				8550	7350	1.200
Kitap görüşmelerinde ağırlama	15 görüşme	3 kütüp.	20	900	900	0
Kütüphane hazırlık toplantıları	3 toplantı	3 kütüp.	650	1950	1950	0
Proje değerlendirme toplantısı	75 kişi	1 yemek	60	4.500	4.500	0
Posta / Kurye masrafları	150 gönderi	1	8	1.200	0	1200
8. Tanıtım Faaliyetleri				14.850	11.850	3.000
İletişim Materyalleri tasarımı	1 tasarımcı	1 proje	1.500	1.500	1.500	0
Web sitesi tasarımı	1 tasarımcı	1 site	1.800	1.800	0	1.800
Branda üretimi	1 branda	3 kütüp.	400	1.200	0	1.200
El ilanı basımı	1 basım	20000 ilan	0,2	4.000	4.000	0
Poster basımı	1 basım	450 poster	3	1.350	1.350	0
Rozet/Bileklik üretimi	1 üretim	2.500	1,0	2.500	2.500	0
Yaşayan Kütüphane belgeseli	1 çekim	1 belgesel	2.500	2.500	2.500	0
TOPLAM PROJE BÜTÇESİ				11.1183	75.520	35.663

Medya'da “YAŞAYAN KÜTÜPHANE”

28/02/10, Star -KAĞIT DEĞİL İNSANDAN KİTAP

Bilgi Ü. Gençlik Çalışmaları Birimi ve Toplum Gönüllüleri Vakfı'nın Yaşayan Kütüphane projesinin 'insan kitapları',

Kağıt değil insandan kitap

Bir kütüphane hayal edin, kitap yok ama 'kitap gibi' insanlar var. Kültürel, dinsel, etnik kimliklerinden dolayı ötekileştirilen 'insan kitapları', bu sıradışı kütüphaneye gelenlerin önyargılarını kırmayı amaçlıyor. ■ ASLI DAĞARCIKOĞLU SAYFA 3

13/02/10-Radikal Cumartesi-İNSAN OKUMANIN FAYDASI

İnsan okumanın faydası

Bir transseksüelle sohbet ettiniz mi hiç ya da bir Ermeni'yle? Toplum Gönüllüleri Vakfı'nın öncülüğünü yaptığı Yaşayan Kütüphane'de bütün 'ötekiler' bir kitap; konuşarak okuyorsunuz...

PINAR ÖGÜNCÜ | 4

Yaşayan Kütüphane (sahibi) transseksüel, Sarıhalı Danyal (sahibi) Kültür İleri 'Kitap' olarak bu hafta 11 İstanbul'da konuşularak, Proje koordinatörü İsmail Ünal Karapınar (sahibi).

08/02/10-Sabah-HASMET BABAĞLU'NUN YAZISI

Yaşayan Kütüphane!

Bir insanı kitap gibi okusanız...
Kütüphaneden alıp orunla birkaç saat
geçerseniz...

Güzel olmaz mı?

Peşin yargılarınız, korkularınız, kusularınız nedeniyle hep uzak kaldığınız bir dünyayı tanımak için...

O dünya hakkında bir kitabı okumaya
başlar gibi bir insanı tanımaya başlasanız...

Orunla sohbet eterseniz uzun uzun...

Ne iyi olur, değil mi?

HASMET
BABAĞLU

Bâmem, hiç duy-
dunuz mu?

**Yaşayan Kütü-
hane** açında bir et-
kinlik var.

İlk başta bildiği-
miz kütüphaneler gibi
çalışıyor. Kitaplar, kî-
tap katalogları, kütü-
phanecileri, okuyucu-
ları var.

Gidip kafamızdaki
sorulara, yüreğindeki kuşku-
lara cevap vere-
bileceğini düşündüğünüz kitabı katalogdan
seçiyor ve okuyorsunuz.

İstenirse, bir kitabı aynı anda birçok kişi
okuyabiliyor.

Yalnız bir fark var...

Çok canlı bir fark...

Bu kitaplar insan.

Toplum Gönüllüleri Vakfı'nın bir pro-
jesi **Yaşayan Kütüphane...**

2007'den beri "okuyucudan"na ilginç ka-
pılar açan ve toplumdaki ayrımcı önyargıları
kaldırmaya amaçlayan bir proje...

Kütüphanenin "kitap"ları birtakım etnik,
kültürel, cinsel, dinsel nedenlerle hakkında
önyargılar oluşmuş kişiler. Mesela Türkiye'de
yaşayan Ermeniler, mesela Aleviler, mesela
escinseller...

Yani toplumun bir kesiminin zihninde
"yabancı" veya "öteki" olarak konumlan-
dıkları insanlar...

2010'un ilk **Yaşayan Kütüphane** etkinli-
ği 13 Şubat günü İstanbul'da başlıyor.

IF AFM Bağımsız Film Festivali
'nin **The Hall** adında bir mekânı var. Be-
yoğlu'ndaki **Emek Sineması** sokacağın ucun-
da.

Bu kez isteyen "okurlar" 15.00 ile 19.00
arasında **Yaşayan Kütüphane**'yle orada
buluşabilecekler.

Bu mübavazı fakat kendi içinde çok an-
lamli etkinliği hayata geçiren gençleri selamlı-
yorum.

**"İyi insan"
değil miyim, neyim?**

19/02/10-Birgün-GÖZDE BEDELOĞLU'NUN KÖŞE YAZISI

GÖZDE BEDELOĞLU

gozdebedeloglu@birgun.net

İnsan kitaplar

İnsan önyargıdır. Bu yargılar da çoğunluk-
la çocukluk çağında filizlenip, alınan eğiti-
me, yaşantıya coğrafyaya, geleneklere ve
inançlara göre şekillenir. Kişiler, olaylar ya da
durumlar hakkında yeterli ve nesnel bilgiye
sahip olunmamasıyla ortaya çıkan önyargının
beslendiği konuların başında da ırk, cinsiyet
ve din gelir.

Hakkında öncesine dair bir şey bilmediği-
miz bir kişinin doğduğu yer, konuştuğu dil, di-
ni inancı ya da inançsızlığıyla ilgili edindiğimiz
en küçük bilgi bile, bize onu nasıl tanımlandı-
rıp konumlandıracağımıza dair pek çok önyar-
gı sunar. Böylece, ceplerimizde hazır bekleyen
etiketleri birer birer çıkartıp yapıtırmaya baş-
larız karşımızdakinin üzerine. Önyargılarımız
yöneltiğimiz nesneye karşı sergilediğimiz
keskin, katı ve değişmez davranış biçimleri ise
ayrımcılığın ilk ayak sesleridir. Ortak önyar-
gılara sahip kişilerin bu ayrımcı tutumları yavaş
yavaş, yöneltilen kişi ve ya kişiler üzerinde
baskıcı bir etkiye dönüşür. Yapıştırılan etiket-
ler "öteki"yi yaratır. "Öteki"lerin hikâyeleri
okunmaz, yok sayılır. Empati ve anlamamanın yer-
rini, nefret ve dışlama alır.

İşte bütün bu süreçlerin farkında olanlar,
nefret suçlarının kaynağı önyargılarımızı bı-
raz olsun parçalayabilmek için "Yaşayan Kü-
tüphane"yi kurmuş. Yaşayan Kütüphane bildi-
dik bir kütüphane olarak işliyor. Üye olup bir
okuyucu kartı alıyorsunuz. Sonra öndüze
konan katalogdaki konu başlıklarını inceleyip
bir kitap seçiyorsunuz. Yaşayan Kütüphan-
ne'nin farkı işte burada ortaya çıkıyor. Bu kü-
tüphanede seçtiğiniz kitaplar aslında birer in-
san. Okuyucu yaşayan kütüphaneden bir kî-
tap seçtiğinde aslında bir insan ödünç almış
oluyor. Ona sorular sorup hikâyesini dinliyor.
Kitap ve okuyucu arasında kişisel bir sohbet-
tin yaşandığı bu kütüphanede amaç, kişilerin
birbirlerine karşı sahip oldukları önyargıları
yeniden gözden geçirmelerini sağlayacak yap-
ıcı bir ortam sunmak.

Yaşayan Kütüphane, insanların önyargısı
olduğu konu ve "kitaplar"la buluştuğu bir yer.
Kitaplar da, farklı nedenlerle ayrımcılığa ma-
nuz kalan, "öteki"leştirilen, toplumsal baskıyla
hayatları zorlaştırılanlar...Fikir ilki kez 2000
yılında Danimarka'da ırkçılık karşıtı bir grup
tarafından ortaya atılmış. Avrupa Komisyo-
nu'nun dikkatini çeken proje, zaman içinde
ayrımcılığın olduğu, nefret suçlarının işlendi-
ği ülkelere yayılmış. Türkiye'de Toplum Gö-
nüllüleri Vakfı ve Gençlik Çalışmaları Birimi
tarafından gerçekleştirilen proje ilk kez 2007
yılında Barışrock'ta denenmiş. Son olarak IF
İstanbul AFM Uluslararası Bağımsız Film Festivali
kapsamında okuyucusuyla buluşan
yaşayan kütüphanenin, 2010 yılında beş kez
daha gerçekleştirilmesi planlanıyor.

Ermeni, Alevi, KÖT, Yahudi, transseksüel,
HIV pozitif, feminist, eşcinsel...

Yaşayan Kütüphane bize, önyargılarımız
nedeniyle uzaktan baktığımız yaşantılarda bu-
luşma fırsatı veriyor. "Öteki"leştirilmiş, yalıt-
tırılmış olanlara karşı bilerek ya da bilme-
yerek yaptığımız yanlışlarla yüzleşmemizi
sağlıyor...

Yaşayan Kütüphane, toplumsal barışın ku-
rulmasının öndeki en büyük engelin, önyar-
gılarımızdan beslenen nefret suçları olduğunu
hatırlatarak, hepimizi okumaya çağırıyor.

14/02/10-Newsweek Türkiye-KİTAPLAR CANLANDI

KİTAPLAR CANLANDI

Toplum Gönüllüleri (TOG) ve İstanbul Bilgi Üniversitesi Gençlik Çalışmaları Birimi'nin ortak projesi olan, "Yaşayan Kütüphane"de "yaşayan" kitaplar, if İstanbul Festivali'nde okuyucuları bekliyorlar.

BURCU ÜNAL

BİR KİTAP YÜRÜYEREK SİZE DOĞRU GELİYOR, tokalaşmak için elini tutuyor ve sonra karnıma girip "hadî oku beni" diyor. Ve kitap size kim okuduğunu, nasıl yaşadığını, hakkında merak ettiğiniz her şeyi anlatıyor. Eğer bunun bilimkurgu bir film senaryosu okuduğumu düşünüyorsanız, yanıldım. Kağıt canlı kitaplar size gerçekten kendilerini okutuyor.

Bahsettiğimiz Toplum Gönüllüleri (TOG) ve İstanbul Bilgi Üniversitesi Gençlik Çalışmaları Birimi'nin ortak projesi "Yaşayan Kütüphane", bir kitabın okuyucusu ile buluşma anı. Kitapların ortak özellikleri ise, alışışın dışında "kapak"lara sahip olmaları. Zira burada sırt konması kitaplar, kağıtın değil, etten kemikten ve toplum

tarafından ön yapı ile yaklaşılan, birbirine göre "öteki" olarak algılanan insanlar. Bir Alevî, bir lesbienne, bir gızcınen, bir transseksüel ya da eski bir uyuşturucu bağımlısı. 2007'de Banarock ile ilk defa okuyucu ile buluşan "Yaşayan Kitaplar" TÜYAP Etkinlikleri'nin çeşitli gençlik festivallerine kadar farklı organizasyonlarda, kafalardeki soru işaretlerini gidermişler. Altıncı deneyimlerinde ise 12, 14, 16 Şubat'ta if İstanbul kapsamında gerçekleştirilecek.

Bu anlarda Yaşayan Kitaplar için de bir fırsat. Çünkü onlar da bu sayede toplum tarafından rasol görünümlerini ve haklarında dışlanmalarını ilk aşından duyuma fırsat buluyor. Hatta sorular yanıtlanırken, toplumun - özellikle de gençlerin - zihinlerin-

deki merak kıvrımlarında neiler dolayacağına, ön yapılarını tüm çelikleriyle öğrenme şansına da yaklaşıyorlar. Hatta belli istatistikler çıkartılabilecek kadar. Örneğin 20 yaşında bir esnaf olan Alevî Kitap'ı (Atilla Taş) okumaya gelenlerin yaklaşık yüzde 80'i, 20 yaş altı gençler. Taş, gençlerin bilgi dışarıklarını sadece duyularıyla şekillendirdiğini görmeyen kendisini ümitsizliğe düşürüyor: "Söylenileri hiç sorgulamadan bilinçaltına atıyorlar. Tavrilerinde 'ben bize aslında kitni cümledeğin anlatmaya çalışıyorsun ama derdin başka' gibi bir yaklaşım var."

Elbette tek sorun ön yapılar değil. 20-40 yaşlarındaki bilgisayar teknolojisi Merve Yanar Lesbian Kitap'a can veriyor. Yanar

YAŞAYAN KÜTÜPHANE
2009 - 2010 Uygulamaları

YAŞAYAN KÜTÜPHANE **2009 – 2010 Uygulamaları**

DEĞERLENDİRME RAPORU

Umut Karapeçe

YAŞAYAN KÜTÜPHANE 2009 - 2010 Uygulamaları

YAŞAYAN KÜTÜPHANE 2009 – 2010 UYGULAMALARI DEĞERLENDİRME SONUÇLARI

Yaşayan Kütüphane 2009 Uygulamaları (YK), Toplum Gönüllüleri Vakfı ve İstanbul Bilgi Üniversitesi Gençlik Çalışmaları Birimi işbirliği, İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı desteği ile;

- 25 - 26 Eylül 2009 tarihlerinde “Sivil Sesler Festivali”nde
- 31 Ekim-1 Kasım 2009 tarihlerinde “28. TÜYAP Kitap Fuarı”nda
- 13,14 ve 16 Şubat 2010 tarihlerinde “İf İstanbul 9. AFM Uluslararası Bağımsız Film Festivali”nde gerçekleşmiştir.

Yedi gün boyunca okuyucularını ağırlayan Yaşayan Kütüphane verilen öğle araları dışında toplam **42** saat boyunca açık kalmıştır.

Yaşayan Kütüphane'nin değerlendirmesi için okuyuculardan ve kitaplardan kendi deneyimlerini yansıtabilecekleri kısa formlar doldurmaları istenmiştir (Bkz. Ek-1).

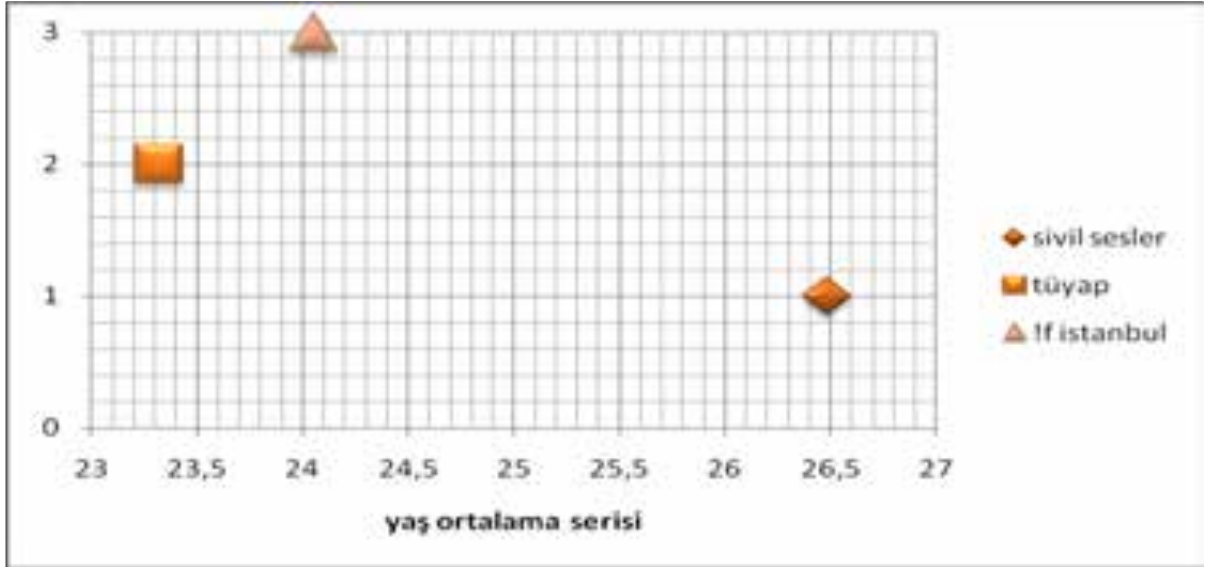
Okuyuculardan, birden fazla okuma gerçekleştirdiklerinde, her bir okuma sonrası tekrar kendi formlarına ekleme yapmaları istenmiştir. Bu süreç, kütüphaneciler tarafından okuyucu kartları ve formların aynı sayıyla numaralandırılması yoluyla yürütülmüştür. Böylelikle okuyucu sayısı ve okuma sayısı ayrı ayrı hesaplanabilmiştir.

“Yaşayan Kütüphane 2009 Uygulamaların”da, kütüphanenin toplam **1237** okuyucusu olmuştur. Bu okuyucular toplam **882** okuma gerçekleştirmişlerdir.

Yaşayan Kütüphane Kitapları ise kitap olma sürelerinin bittiği günün sonunda geribildirim formu doldurmuşlardır.

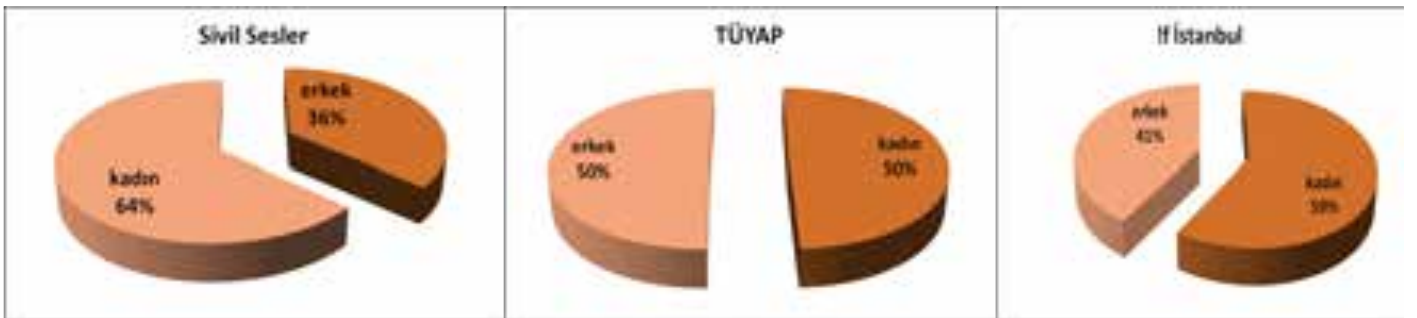
OKUYUCULAR

- “Yaşayan Kütüphane 2009 Uygulamaları” na katılan okuyucularının yaş ortalamaları grafikte belirtilmiştir. Üç uygulamada grafikte farklı tanımlanmıştır. Sivil Sesler uygulaması 26,48 yaş ortalamasıyla diğer uygulamaların yaş ortalamasından farklılık göstermektedir.

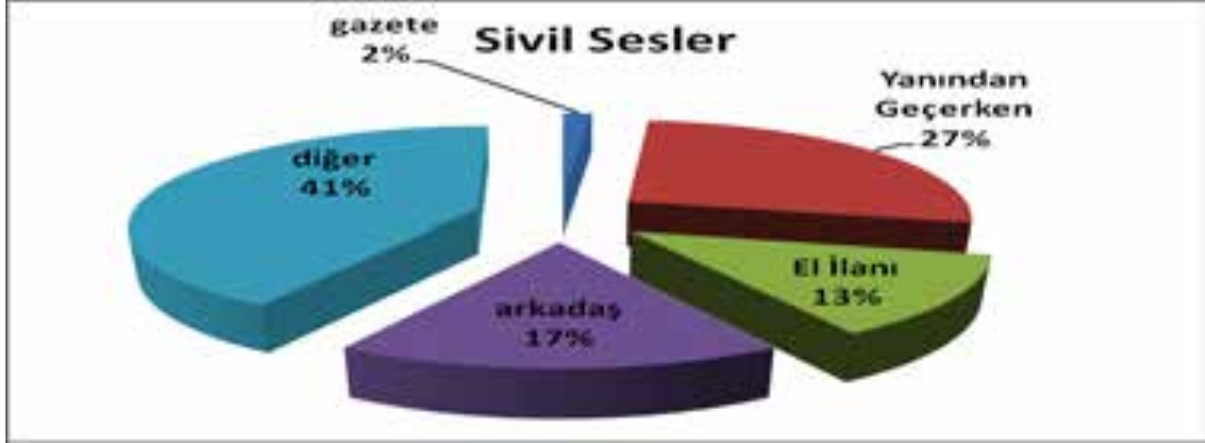
- Cinsiyet dağılımına bakıldığında TÜYAP uygulamasından kadın ve erkek okuyucuların sayının eşit olduğu görülüyor. Ancak diğer 2 uygulamada kadınların Yaşayan Kütüphane de daha çok okuyucu olduklarını söyleyebiliriz. 2008 Nisan ayında yapılan Gepgenç Festival’de düzenlenen YK’da da, okuyucu ortalamasının %61’inin kadın, % 39’unun erkek olduğu görülmektedir.

Grafik 2: Okuyucuların Cinsiyet Dağılımı

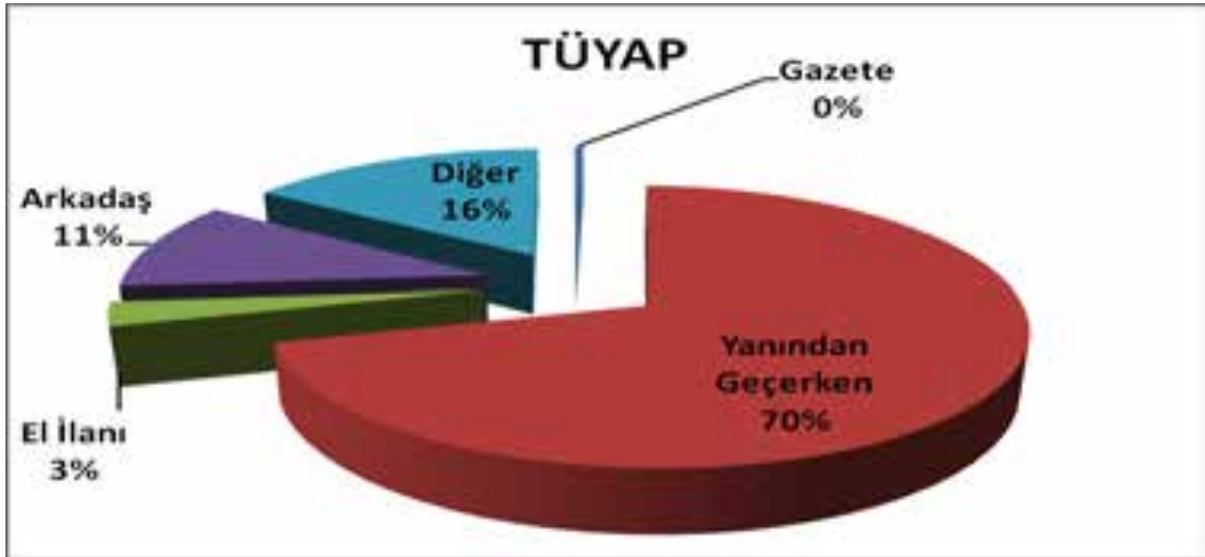

- Okuyuculara Yaşayan Kütüphane’den nasıl haberdar olduklarını sorduğumuzda 3 farklı uygulamanın değerlendirmelerinde farklı sonuçlarla karşılaşılmaktadır. “Diğer” başlığını seçen kişilerin hiçbiri, başlık içeriğini belirtmemişlerdir.”arkadaş” başlığı ise, arkadaşı okuyucu olduktan sonra YK’yı öğrenip gelen kişileri ifade etmektedir. “ Yanından Geçerken” başlığı ise YK’ nın kurulduğu alanın çevresinden(çevre mi?) geçerken dahil olan insanları ifade etmektedir.

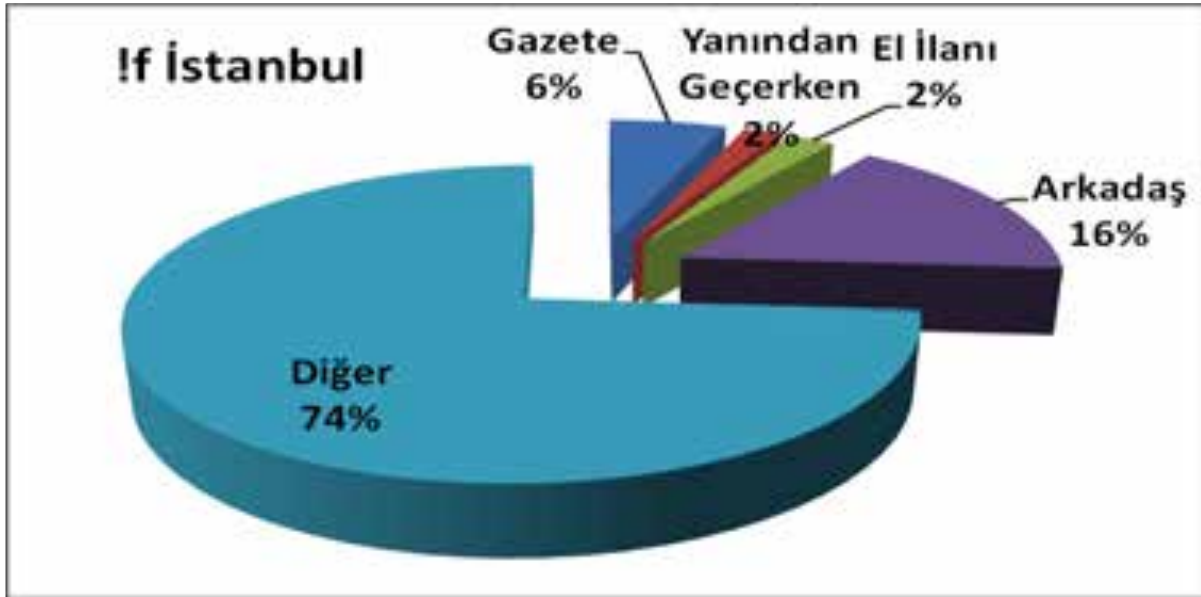
Grafik 3: YK'den Nasıl Haberdar Oldunuz?

TÜYAP uygulamasında "kütüphanenin yanından geçerken" başlığını seçen insanların çoğunluğu dikkat çekmektedir. TÜYAP uygulaması öncesinde yapılan tanıtım çalışmalarının başarısız olduğu sonucundan çok, TÜYAP Fuar Merkezinin Şehre uzaklığına dikkate alınmalıdır. Ayrıca, TÜYAP uygulaması YK'nın katılmış olduğu ilk "fuar" uygulamasıdır.

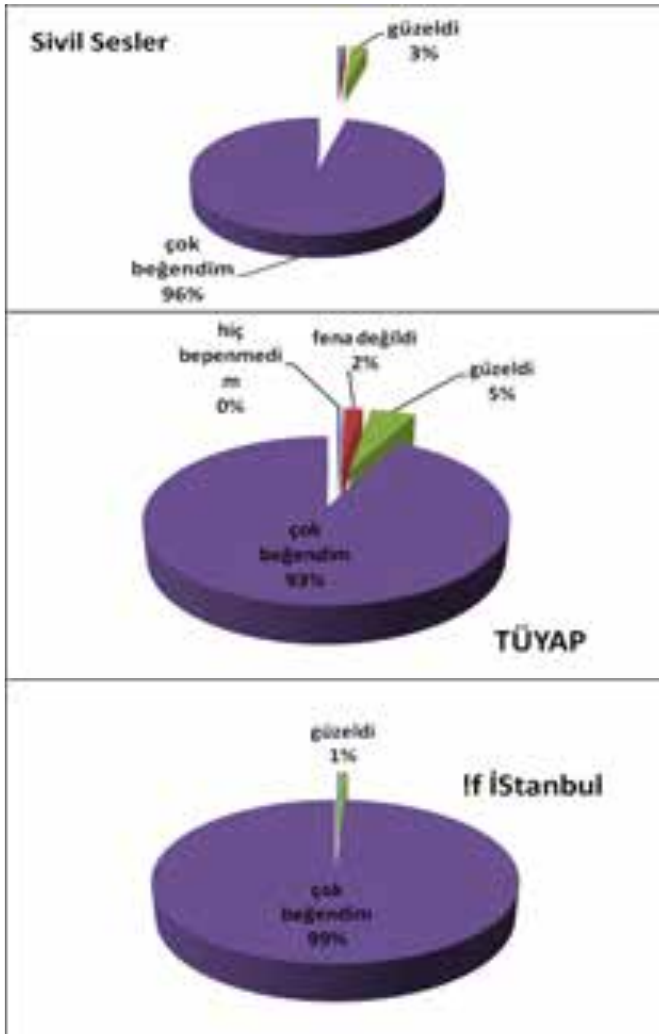

İf İstanbul Uygulamasının öncesinde yapılan Medya Çalışmalarının sonucunu Grafikte görmek mümkün. Diğer konu başlığını seçen okuyucular internet, mail grubu, televizyon gibi iletişim araçlarından Yaşayan Kütüphane'yi duyduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca diğer uygulamalarda katılımcıların kütüphanenin çevresinden geçerken dahil olabilirken, İf İstanbul uygulamasında Yaşayan Kütüphane'nin festivalin diğer uygulamalarından bağımsız bir alanda yapılmış olmasından dolayı festival alanında katılım mümkün olmamıştır. İf İstanbul uygulamasına katılan okuyucuların %80 i önceden haberdar olmuşlardır.

- Okuyuculardan YK fikrini (Bkz. Grafik 4), katalogda bulunan kitap başlıklarını ve önyargıları ve kütüphanecileri 1 ile 5 arasında puan vererek değerlendirmelerini istedik; (Bkz. Grafik 4)

Grafik 4: YK Beğeni Grafiği (1: Hiç Beğenmedim 5: Çok beğendim, etkilendim)

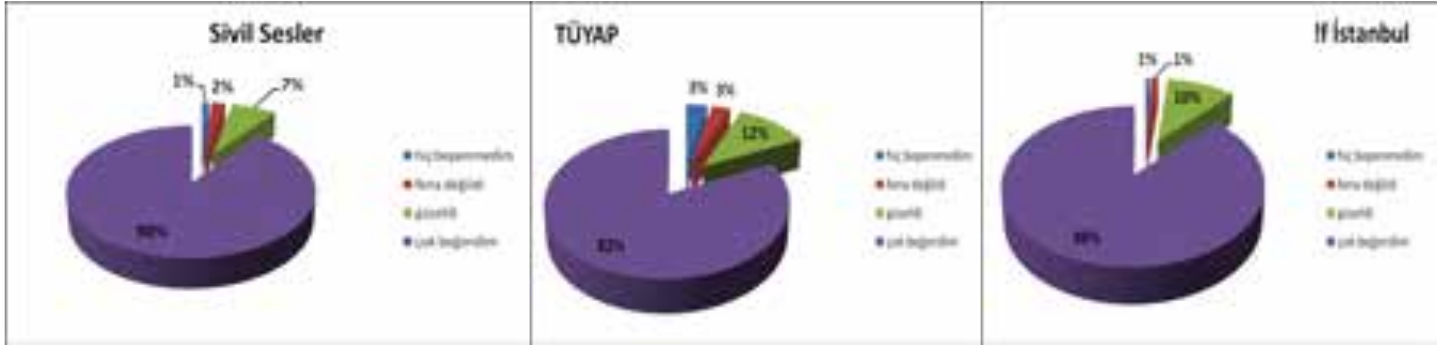

Sivil Sesler uygulamasında YK fikrinin beğeni oranı %99 dur.

-TÜYAP uygulamasında beğenilme oranı %97 dir.

If İstanbul uygulamasında ilk defa okuyucuların hepsi YK fikrini beğenmiş oldu. Böylece %100 oranında beğeni oranı oluşmuş oldu.

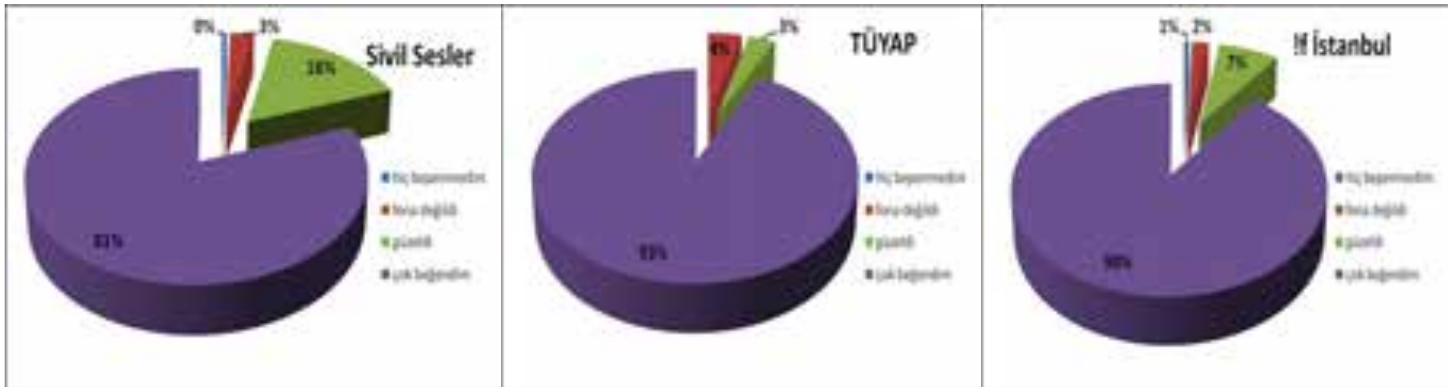
Grafik 5: Katalog ve Önyargılar Beğeni Grafiği

1: Hiç Beğenmedim 5: Çok beğendim, etkilendim

Katılımcıların, Kitap başlıkları ve önyargıları da beğenmiş olmalarına rağmen daha çeşitli kitap başlığı olmasını istemektedirler. Bu konuda önerilerde bulunmuşlardır (Okuyucuların katalogda yer almasını istedikleri başlıklar için bkz. Ek-2).

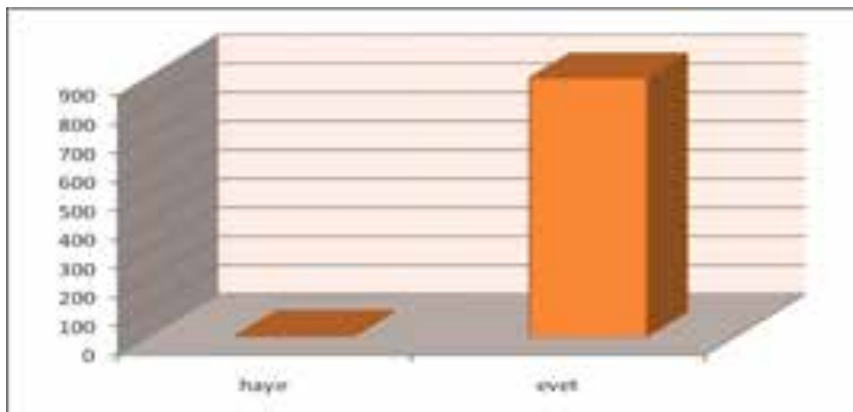
Grafik 6: Kütüphaneciler Değerlendirme Grafiği

1: Hiç Beğenmedim 5: Çok beğendim, etkilendim

Grafiklerde de belirtildiği gibi hiç bir uygulamada **kütüphanecilerin** beğeni oranı %96 nın altına inmemiştir. Katılımcılar, kütüphanecilerin kendilerine yardımcı olduğunu belirtmişlerdir.

- Okuyuculara YK'da okuyucu olmayı başkalarına önerip önermeyeceklerini sorduğumuzda ise 3 uygulama değerlendirmelerinde sadece, 5 "hayır" cevabı aldık (Bkz. Grafik 7).

- Okuyuculardan YK'da okuyucu olurken yaşadıkları en önemli *deneyimi* ve bu süreçte *öğrendikleri* yeni şeyleri paylaşmalarını istedik. Formdaki bu iki soru okuma sürecinin öncesi, esnası ve sonrasıyla ilgili bize en yoğun ve net bilgiyi sağlayan cevapları oluşturmaktadır.

Okuyucuların kitap okuma sürecine dair yorumları;

“Kesinlikle çok iyi bir yöntem. Barış bu kadar kolay mı? Çevreden ve medyadan dolayı oluşan önyargılarımı aştım. O insanında benden veya yanımdaki kişiden farklı olmadığını anladım” diyerek YK sürecinin aslında zor olduğu düşünülen konulara basit çözümler yarattığını anlatıyor.

Okuyucuları ilk adımda en çok etkileyen şey samimiyet ve gerçeklik. Deneyimlerinden söz ederken okuyucuların; “Bire bir diyaloga girmek, kendi adıma önemliydi - Her şeyi hiç çekinmeden sorabiliyor olmak - karşımdaki insanın gerçektende o olduğunu bilmek ve rahat rahat konuşmak çok güzel - kesinlikle çok iyi bir yöntem - uygun olan her sorumuza rahatlıkla cevap vermesi önemliydi - çok içten ve samimiydi ve kendi arkadaşlarımla tartışmaktansa gerçekten öyle olan biriyle konuşmak rahatlatıcı ve güzeldi; gibi geribildirimlerde bulunmaları bunu açıkça göstermektedir.

YK'nın en büyük gerçekliklerinden bir tanesi de; günlük hayatta çok da fazla bir araya gelemediğiniz insanlarla tanışma fırsatı yaratması. Okuyucular da “İlk kez bir Gey ile görüşüm - İlk defa vicdani hesaplaşmalarında bir bilenle oturup konuşma fırsatı buldum - Daha önce gazetelerde, kitaplarda okuduklarımızın, canlı ve daha etkileyici olarak okumak/dinlemek çok önemli bir deneyimdi – ilk kez bir transseksüelle konuştum ve beklediğimden daha eğitici bilgiler aldım; diyerek buna imkan bulabildiklerini dile getirmişler. “Bilgi paylaşımı fırsatım olmayan insanlarla iletişime girmek ve onları medya ve önyargılardan uzak şekilde tanımak” diyerek tanımlıyor okuyuculardan biri kendi deneyimini.

Kitap okurken bir yandan da kendilerini okuduklarını, başka bir ifadeyle; kendileriyle yüzleştiklerini ve kendilerini sorguladıklarını belirtiyor YK okuyucuları; “deneyimi yaşayan kişiden öğrenmek çok etkiliciydi, önceden önyargılarımdan kurtulmak için bir şeyler yapmaya çalıştığımı ancak kimseyle iletişim kurmadığımı fark ettim – önyargım yok sanırdım – bilmeden yargılıyormuşuz – resmen bir aydınlanma yaşadım” diye kendilerini ifade ettiler.

YK sürecinin okuyucuların önyargılarına yaptığı etki de aslında insan insana, kişisel paylaşım yaşamayı sağlayan okuma sürecinin sonunda, okuyucuların kendilerine dönmeleri, kendilerini sorgulamalarıyla paralel biçimde ortaya çıkmaktadır. Okuyucu kazandığı içgörü sayesinde karşısındakini de daha farklı ve yeni bir biçimde algılayabilmektedir. Yine tam ters yönde, karşısındakinin tasarladığından farklı olduğunu görmek de okuyucunun içgörüsünü ve farkındalığını arttırmaktadır. Aşağıda, okuyucularına önyargılarına dair söylemlerine örnekler bulunmaktadır. Okuyucuların kendi yorumlarını ek-3 ve ek-4 de bulabilirsiniz.

KİTAPLAR

Yaşayan Kütüphane 2009 uygulamaları süresince toplam 83 kitap kütüphanede yer aldı ;

	Konu Başlığı Sayısı	Kitap Sayısı
Sivil Sesler	20	25
TÜYAP	19	28
If İstanbul	22	31
	TOPLAM	83

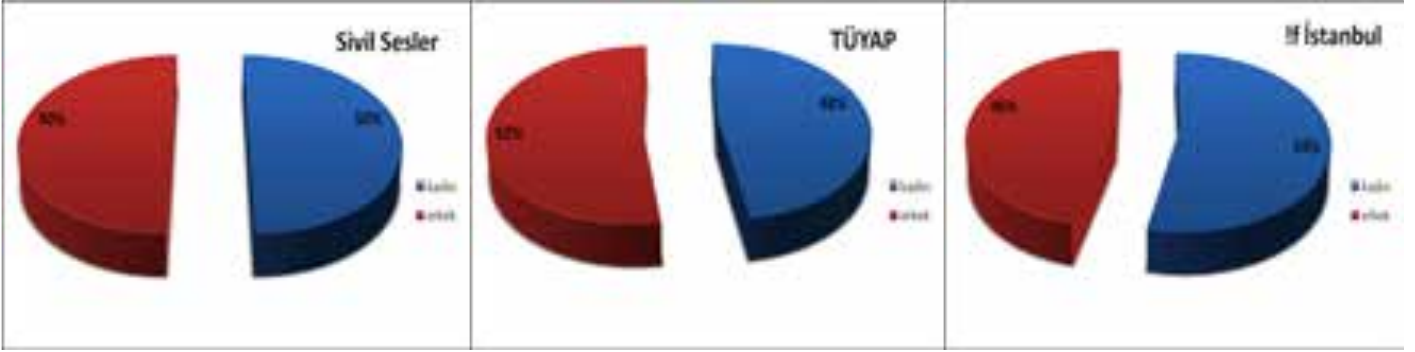
- Yaşayan Kütüphane kitaplarının yaş ortalaması “en yüksek” TÜYAP uygulamasında olmuştur 32,23 ile olmuştur. If İstanbul uygulaması ise 28,96 ile şimdiye kadar yapılan YK’ lar arasında “en genç” ortalamaya sahip olmuştur .(Yaş dağılımı için bkz. Grafik 8).

Grafik 8: YK Kitap Yaş Dağılımı

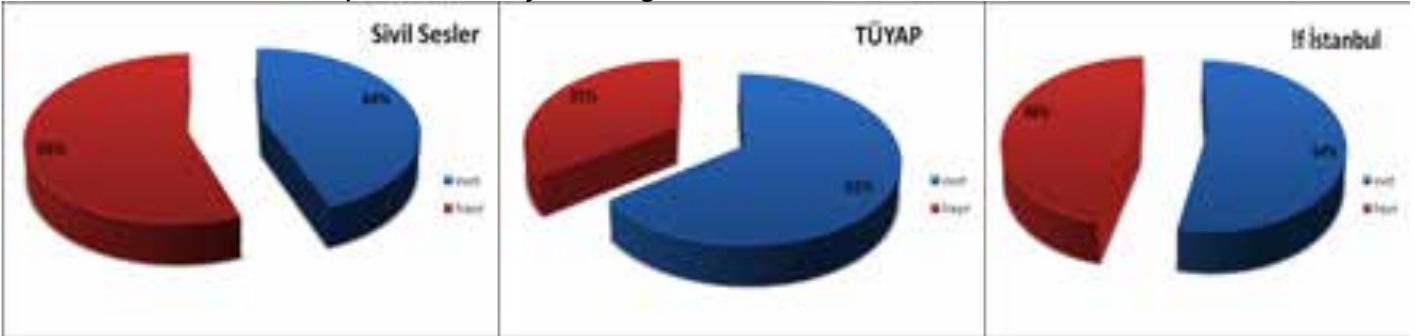
- Grafik 8’de görüldüğü üzere kitapların yaşları oldukça geniş bir aralıkta dağılmaktadır. En yaşlı ortalamaya sahip olan TÜYAP uygulamasında 30 yaşını aşkın 11 Kitap bulunmaktadır. Üç uygulamada da Kitapların daha çok 22 ile 40 yaş arasında kümelendiğini görmekteyiz. 7 kişi ise, 46 ile 51 arasındadır. Kütüphanede farklı yaşlardan kitapların yer almasının bir sorundan çok kataloğun yaş bakımından mümkün olduğunca genel popülasyonu temsil edici olması açısından önemli olduğunu düşünüyoruz.
- Cinsiyet dağılımına bakıldığında kitapların üç kütüphanede de birbirinden çok da farklılık görünmediği anlaşılmaktadır. YK süresince Kadın-Erkek dağılımına dikkat edilmektedir.

Grafik 9: Kitapların Cinsiyet Dağılımı

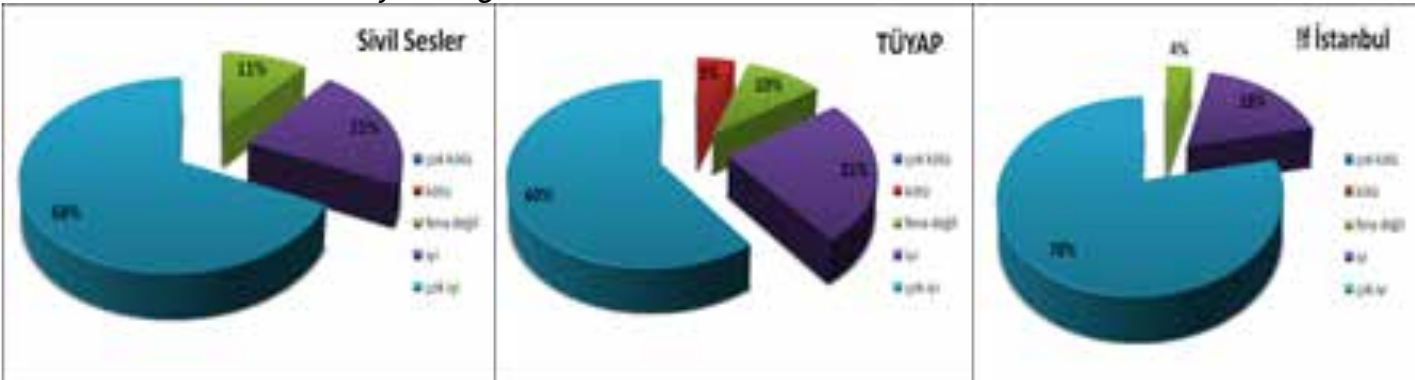
- Kitabın bir sivil toplum kuruluşu üyesi olması, kendi hakkındaki önyargılardan haberdar olması ve bu önyargılar nedeniyle karşılaştığı ayrımcılıkla baş etme yöntemleri geliştirmiş olması açısından oldukça önemliydi. Sivil Sesler uygulaması ile birlikte projeye dahil olması istenen yeni kitapların arayışına geçilmiştir. Sürece yeni katılan kitapların önemli bir kısmı bir STK üyesi değildi. Kitap görüşmelerinde, kitaplarda belirgin bir performans kaygısı oluşması bununla ilişkili olabilmektedir. Okuma sürecinin detaylı anlatımı ve kitaplardan ne beklendiğinin kitaba anlamlı gelecek şekilde aktarılması bu kaygının azalmasına yardımcı olmaktadır. Unutmamak gerekir ki okuma esnasında kitap olmak, daha önce benzer bir deneyim yaşamamış yeni bir kitap için doğası gereği kaygı verici olabilmektedir.

Grafik 10: Kitapların STK Üyelik Dağılımı

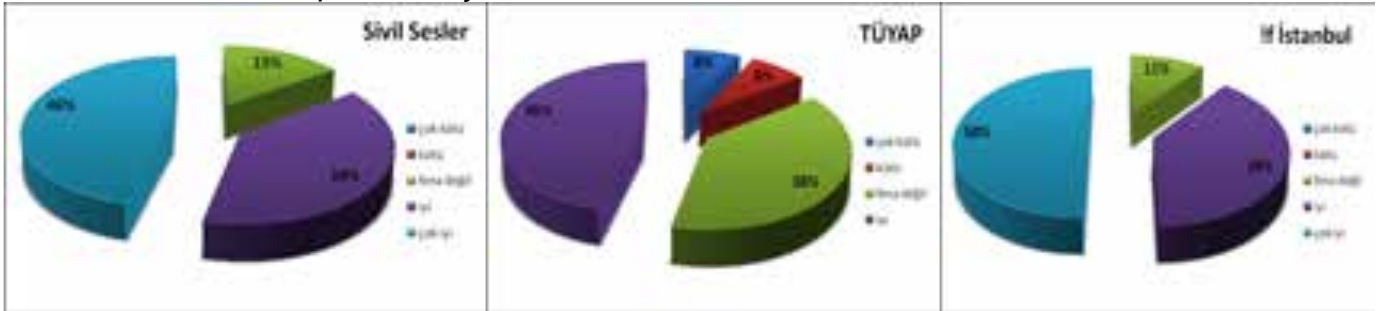
Kitaplardan Yaşayan Kütüphane 2009 Uygulamaları deneyimlerini ayrı ayrı değerlendirmelerini istedik.(Bkz. Grafik 11)

Grafik 11: YK Deneyim Değerlendirme

- TÜYAP uygulamasında kitapların %5 i deneyimlerini kötü olarak belirtmişlerdir. Sözlü ve yazılı yapılan geribildirimlerde bu durumun, TÜYAP alanının lojistik ihtiyaçlarının yeterli derece karşılanmadığı, ortamın soğuk olmasının etkisini belirtmişlerdir. Üç uygulama içinde kitaplar, geribildirimlerinde samimi ve açık bir platformda, iyi niyetle ve amacına hizmet eden şekilde, hep birlikte bir deneyim yaşadıklarını ifade etmektedirler.
- Kitaplara, okuyucularıyla ilgili genel izlenimlerini sorduk ve 1 ile 5 arasında değerlendirmelerini istedik(Bkz. Grafik 12). Kitaplara göre okuyucuların büyük bir bölümü anlamaya, öğrenmeye açık ve ilgililer. Sivil Sesler uygulamasının ardından kitaplar, okuma sürecinin, 18 yaşından küçük okuyucularla önyargılardan çok merak giderme ya da daha farklı motivasyonlar üzerinden gerçekleştiğini ve kimi zaman okumaların amacından saptığını belirtmişlerdir. Sivil Sesler Uygulamasının ardından 18 yaşından küçük okuyucuların kütüphaneye katılmaması kararlaştırıldı. Ayrıca, TÜYAP uygulamasından sonra yapılan geribildirimlerde, kitaplar okuyucu profillerinden memnun olmadıklarını dile getirmişlerdir. Bu bildirim TÜYAP grafiğinden de görmek mümkün.

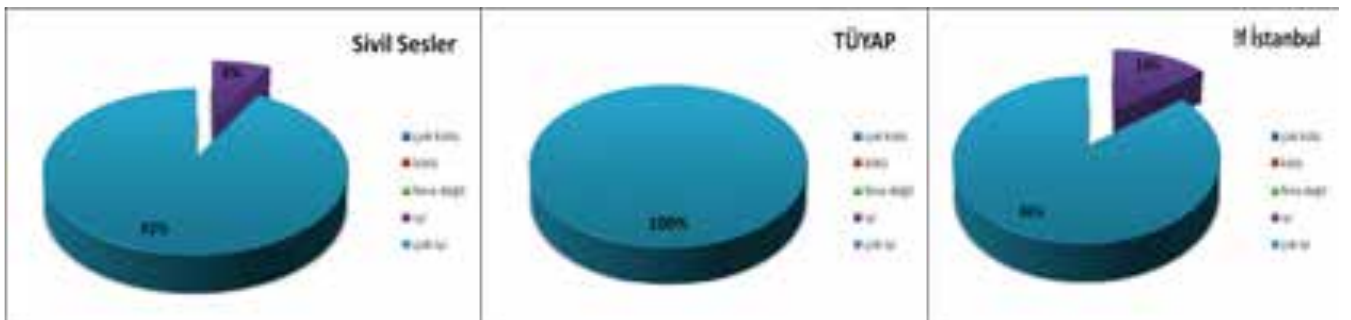
Grafik 12: Kitapların Okuyucularına Dair İzlenimleri

1: İlgisiz, öğrenmeye, anlamaya açık değil. 5: Çok ilgili, öğrenmeye, anlamaya açık.

- Kitapların tamamı, Yaşayan Kütüphane gerçekleşmeden önce kendilerine YK'nın amaçları ve yöntemi, kendilerinden beklenen roller, süreçte ve okuma esnasında karşılaşılabilecekleri muhtemel durumlar, teknik detaylar, koordinasyon ekibi ve gönüllü ekip hakkında "yeterli bilgi verildi" cevabını vermiştir.(Bkz. grafik 12) Bu durum kütüphaneye katılan kitaplarla, etkinlik öncesinde standart kitap görüşmesinin yapılmış olmasına bağlanabilir.

Grafik 12: Etkinlik Öncesi Bilgilendirme

1- Yetersiz, eksik 5 - Oldukça açık ve yeterli

- Kitapların tamamı YK'da görev alan gönüllüleri çok yardımcı, samimi, içten ve güler yüzlü olarak tanımlamışlardır.
- Yine bütün kitaplar bir sonraki YK'da kitap olmak istediklerini belirtmişlerdir.
- Kitapların yine tamamı çalışma saatlerinin uygun uzunlukta olduğunu düşünmektedir. Kitapların bir bölümü, okuyucular tarafından YK'ya gösterilen yoğun ilgi nedeniyle çok yorulduklarından doğal olarak kütüphanenin çalışma saatlerini bir miktar uzun olarak değerlendirmişlerdir (Bkz. Grafik 13). Ancak yine bu yorgunluğun hissettikleri mutluluğa değdiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca bir grup kitap da çalışma saatlerinin kısa olduğunu ve kütüphanenin daha uzun açık kalması gerektiğini düşündüklerini değerlendirme formunda belirtmişler ve değerlendirme toplantılarında dile getirmişlerdir.

Grafik 13: Çalışma Saatleri Değerlendirme

1: Çok uzun 5: Uygun uzunlukta

- “Yaşayan Kütüphane 2009 Uygulamaları” nda gerçekleşen toplam 822 okumanın, uygulamalara göre ayrı ayrı dağılımı Grafik 15-16 ve 17’de görülmektedir. Her uygulama kendi içinde grafikleştirilmiştir.

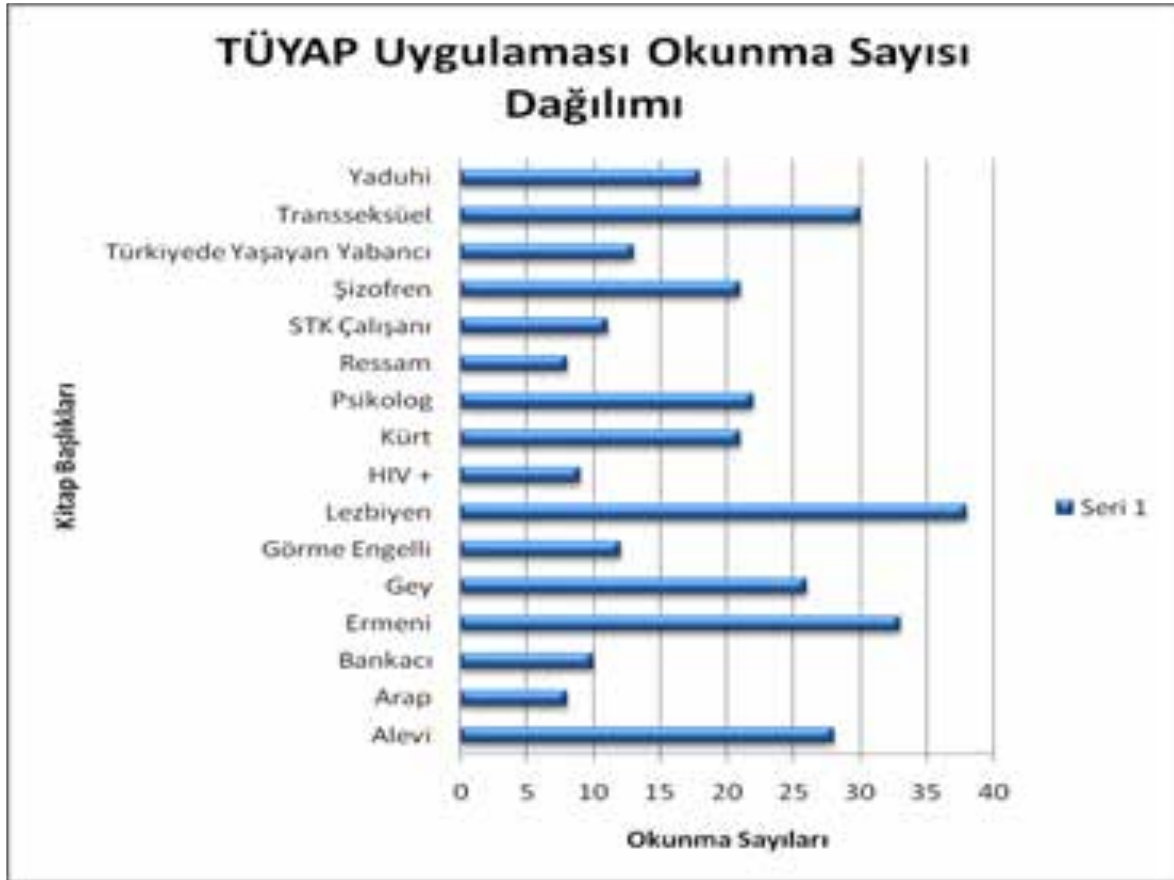
Grafik 15:

* Bu grafik toplam 270 okuma sayısı üzerinden düzenlenmiştir.

Sivil Sesler Uygulamasında, HIV + kitapların okunma sayısı diğer kitaplardan fazla görünmektedir. Bunun nedeni, Sivil Sesler Uygulamasında oluşturulan katalogda 3 farklı HIV+ kitabın olmasıdır. Sivil Sesler Uygulamasında Alevi(2), Ermeni(2), Gey(2), Transseksüel(3) konu başlıkları birden fazla kitap ile oluşturulmuştur. Uygulamanın gerçekleştirildiği organizasyonun katılımcı profili kütüphanede gerçekleştirilen okunma sayılarına direkt etki etmektedir. Örneğin, daha önce ki uygulamalarda “etnik” konu başlıkları daha fazla okunurken, bu uygulamada ortalama bir okunma grafiği gözlemlenebilmektedir. Bunu nedeni, Sivil Sesler Uygulamasının katılımcı profilinin daha çok, Hak Savunuculuğu ve İnsan Hakları üzerine faaliyet gösteren kurumların gönüllülerinden oluşmasıdır.

Grafik 16:

* Bu grafik toplam 251 okuma sayısı üzerinden düzenlenmiştir.

TÜYAP uygulamasında, Transseksüel(3), HIV +(3), Gey(2), Ermeni(2), Bankacı(2), Alevi(2) konu başlıkları çok kitaplı oluşturuldu. Bu doğrultuda katalog oluşturuldu. Grafik 16’ta da görüleceği üzere, konu başlığında tek kitap olmasına rağmen en fazla okunan Lezbiyen konu başlığı olmuştur. Bir önceki uygulamada, yani Sivil Sesler Uygulamasında HIV + konu başlığı, en fazla okunan konu başlığıyken, TÜYAP uygulamasında öyle olmamıştır. Uygulamanın gerçekleştirildi organizasyonun katılımcı profili bu konuda çok etki etmektedir. TÜYAP uygulamasında “cinsel” konu başlıkları daha çok okunduğu göze çarpmaktadır.

Grafik 17:

* Bu grafik toplam 361 okuma sayısı üzerinden düzenlenmiştir.

If İstanbul Uygulaması, İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı desteğinde yapılan 3 uygulamanın sonuncusu niteliğini taşıyor. Ayrıca daha önce yapılan uygulamalarda YK, festival alanı içinde ve diğer kurumların etkinlikleriyle birlikte gerçekleştirilmişti. Diğer uygulamalardan farklı olarak, ilk defa tek başına bir etkinlik olarak organize edildiğini unutmamak gerekir. Buna rağmen okunma sayısı diğer 2 uygulamadan daha yüksektir. 3 gün yapılan "If İstanbul Uygulamasında" toplam 361 okuma gerçekleştirilmiştir.

If İstanbul Uygulamasında, Transseksüel(3), Ermeni(4), Gey(2), HIV+(2), STK Çalışanı(2) konu başlıkları çok kitaplı oluşturulmuştur. Bu bağlamda da Transseksüel konu başlığı daha yüksek oluşmuştur. Ancak, konu başlığına ait toplam okumayı kitap sayısına böldüğümüz zaman da, Transseksüel konu başlığının fazla okunan bir konu başlığı olduğu meydana çıkacaktır.

- Kitaplara, okuyucularına okuma sürecinden nasıl bir yarar sağlamış olabileceklerini sorduk:

Kitaplara göre; okuyucularda düşünmeye ve bundan sonra ki hayatlarında bilgi kaynaklarını araştırmaya yönelttiğini, okuyucuların önyargılarının tamamıyla doğru olmadığını, en azından okuma yaparak önyargılarını aşmak adına bir adım attıklarını belirtmişlerdir.

- "YK sayesinde okuyucuların kafasındaki önyargıların tamamen ortadan kalkmasa da en azından bu önyargıları sorgulamaya başladıklarını..."

- "Okudukları konu başlığına ait gerçek bilgi edindiler. "

- "Bir yaşama biçimi ve anlamı hakkında ilk ağızdan deneyim paylaşmış, anlamaya ve her şeyden önce sorgulamaya yönlenmiş olabilirler."

- "Olmadığını söyledikleri önyargıların olduğunu görmeleri..."

- "Kafalarındaki sorulara cevap bulduklarını ve kafalarındaki yargıları sorguladıklarını düşünüyorum."

- "Ürkmeden, korkmadan, rahatça sohbet ettiler."

- "Bir azınlık olarak yaşamının nasıl bir şey olduğunu birinci ağızdan dinlediler, şaşırdılar! Bunu düşünüyor olmak bile bir kazanç."

- "İnsanlarla tanışma ve okuyucunun kendi gizlilikleriyle yüzleşme şansı..."

- "Farklı acılardan bakabilme yetilerinin geliştiğine inanıyorum."

- "Bilgi edinme ve kaynaklarına ulaşmada daha kolaylık sağladığımı düşünüyorum. İnsanlık arenasında sanal seyirci olarak iç doyumlarında yeni yollar bulabileceklerine inanıyorum."

- "Kişisel deneyimlerimizde sahip oldukları çerçeveleri karşılaştırdılar."

- "Merak etmelerini sağladı. Kaynaklara yönelmeleri gerektiğini ve her bilginin temiz olmadığını anladılar."

- "Hayatlarında, yeni bir dil, yeni bir kültür, yeni bir arkadaş edindiklerini düşünüyorum."

- "Kafalarındaki ötekilerin aslında sadece kafalarında olduğunu gördüler."

- YK kitaplarına, YK deneyiminin kendilerine neler **kazandırdığını** ve YK süresince onları nelerin **zorladığını** sorduk:

Kitaplar; **zorlandıkları durumları;** sabretmek, okuyucuların gözünde kendilerini görmenin olumsuzluğundan, zaman zaman okuyucuların fazla sorgulama girişimlerinden, aynı sorulara defalarca cevap vermek ve her seferinde aynı anlaşılabilirliği sağlamaya çalışmaktan, uygulamanın yerine göre çeşitli lojistik sıkıntılardan bahsetmiştir. Özellikle aynı sorulara cevap vermektense ancak birebir görüşmelerin daha anlamlı olduğu ve insanların birbirlerini anlamalarında daha yararlı olduğu için bu zorluğu görmezden geldiklerinden bahsetmişlerdir. Kitaplar, bunların dışında ise ilginin ve görüşmelerin yoğunluğu, İf İstanbul uygulaması haricinde diğer uygulamaların bazı fiziksel şartlarının zorluğundan, mesleki anlamda uzmanlık gerektirecek sorulara cevap vermek konusunda zorluk çektiklerinden belirtmişlerdir:

- "İlgisiz ve öylesine gelen okuyucu"

- "Genelleme yapılarak sorulan sorular, ön kabulle sorulan tahrik edici sorular"

- “Aynı şeyi tekrar tekrar anlatmak, kendi problemlerini anlatmayı denediklerinde uygun bir dille geri çevirmek. Konu başlığına karşı önyargıları sorgulamaya değil, danışman hizmeti almaya çalışmak”
- “Anlamaya kapalı, fikri olmayan, fikir sahibi olmak gibi de bir niyeti olmayan, sormayan, konuşmayan, insanların yoğun olduğu bir grubun karşısındaydım. Zorlayıcı oldu kimi zaman.”
- “Bilinçsiz sorular ve okuyucuların umarsız tavırları.”
- “YK alanının soğuk olması(TÜYAP uygulaması)”
- “YK alanının sıcak olması(Sivil Sesler uygulaması)”
- “Çok katı fikirli okuyuculara kendimi anlatmak”
- “Kütüphane alanında yapılan medya çalışmasından...”
- “Önyargılarından dolayı benim konu başlığımı değil, başka bir konu başlığını beklerken benim konu başlığımı seçen okuyucuların ilgisiz tavırları.”
- “Bazı okuyucuların konu başlığı üzerine(psikolog) terapi görüşmesi gibi algılaması”

Ayrıca **kazandıkları deneyimi de**; yeni insanlar tanımak, kendini başkalarına ifade etmek, kendi kültürü ve hayat felsefesini paylaşmak, insanların gözünden kendilerini gördüklerini ve konuşma, anlatma yeteneklerinin arttığını belirtmişlerdir.

- “İnsanlara anlatırken kişinin de bazen kendinde yeni şeyler fark etmesine ve karşısındaki algıyı daha net anlamasını sağlıyor.”
- “Bende empati kurdum, sabır kazandım”
- “Fikirlerimi pek çok insana aktarabildim ve benim gibi düşünen çok insan olduğunu anladım”
- “Benden farklı olan insanların, farklı düşüncelerini öğreniyorum”
- “ Kendi ön yargılarımın fark ettim.”
- “Birebir okuyucu ile buluşmak çok daha etkili ve empati kurmayı sağlıyor. Bilgi gölüne bir taş attım halka halka yayılıyor”
- “Dışarıdan nasıl görüldüğümün ve toplumda kendim ile ilgili nasıl bir bilgi eksikliği olduğunu anladım.
- “Karşımdakinin beni nasıl tanıdığını, bildiğini, nasıl anlamak istediğini daha iyi öğrendim. Benimle aynı şeyleri arzulayan, önyargısız insanlarla tanışmaktan mutluluk duydum.”
- “İnsanları doğru bilgilendirmek ve bilinçlendirmek bana çok huzur veriyor.”
- “Kendi sorunlarımı insanlarla paylaşmak rahatlatıcıydı. Önyargıların azaldığını görmek güzeldi.”
- “Geleceğe dair gençlerden dolayı daha umutlu bakmaya başladım. İnsanlara bir şeyler anlatabilmek için farklı yöntemler geliştirmeye başladım.”

Kitapların önerilerine kulak verdiğimizde:

Gelecekteki kitaplara:

- Heyecan verici buluyorlarsa kitap olmalarını
- Açık ve samimi şekilde kendileri anlatmalarını; hangi kimlikle katılıyorsanız o olmalarını
- Devamlı katılım göstermeleri, sabırlı olmalarını, moral bozmamalarını,
- Okuyucuları iyi dinlemelerini, donanımlı gelmelerini, konuya hâkim olmalarını,
- Dinlemeyi, insanları ikna etmektense, kendilerini ifade etmeye odaklanmalarını,
- Bu meselenin sadece okuyucuların yüzleşme meselesi değil, aynı zamanda kendi ile yüzleşme meselesi olduğunu,
- Anlattıklarının kendi deneyimi olduğunu vurgulamaları ve başka deneyimlerinde olabileceğini okuyuculara hatırlatmalarını, genellemeden kaçınmalarını,
- Paket bilgi vermekten ziyade sohbet etmelerini,
- Eğer görünürlikle ilgili bir problemleri varsa, okuyucuyu önceden görmelerini,

Organizatörlere:

- Daha fazla organizasyon yapılması, farklı şehirlerde YK yapılması,
- Başka kurumlara da YK yapmalarını sağlamaları,
- Kitap ve başlık sayısını arttırmalarını, kütüphaneye yeni konu başlıkları eklemeleri,
- Kütüphanenin daha yaygın tanıtılmasını,
- Kütüphane alanın ihtiyaçlarına daha fazla dikkat etmeleri,
- Dinlenme alanlarının daha fazla dikkate alınmasını ve böyle bir alanın yaratılmasını,

Gelecekteki okuyuculara:

- Kafalarındaki soruları sormaktan çekinmesinler, açık, nitelikli ve amaca yönelik soruların sormalarını...
- Mümkün olduğunca çeşitli kitaplar okumalarını;
- Soruları önceden hazırlamalarını, cevapların karşısında kendilerini kontrol etmelerini;
- Kitapların varlık nedeni olduklarını unutmasınlar;
- Yaşayan Kütüphane sistemini daha iyi anlamaya çalışmalılar, organizasyonel değil, felsefi anlamda.

Kütüphanecilere:

- Proje hakkında okuyucuya daha fazla bilgi vermelerini,
- Okunma sürelerini takip etmelerini,
- Böyle iyi niyetli ve yardım sever olmaya devam etsinler,
- Kütüphanede kitapları önce görevlilerin okuması gerekli.

Katalog için:

- Yeni kitap başlıklarının oluşturulmasını,
- Önyargıların detaylandırılmasını ve yenilenmeli

...Önermektedirler.

Özetle, Yaşayan Kütüphane 2009 Uygulamalarında, yukarıdaki bölümlerde sözü edilen, insan insana kişisel deneyim paylaşımı imkânı vererek hedeflediği şekilde daha önce çok fazla veya hiç bir araya gelme şansı olmamış kişileri bir araya getirmiştir. Ayrıca aynı alanda aktivistlik yapan insanların fikir alışverişine de imkân tanımıştır(Sivil Sesler Festivali). Okuyucularının zihinlerindeki önyargıların törpülenmesini ve algılarının değişmesini sağlamış, yanlış bilgileri yeni ve doğru olanlarıyla değiştirmelerini sağlamıştır.

Tüm Yaşayan Kütüphane ekibinin, (kütüphaneciler, kitaplar ve okuyucular) ortak dileği bu deneyimi daha çok kişinin yaşaması, dolayısıyla Yaşayan Kütüphane'nin bundan sonra farklı mekân ve zamanlarda tekrar etmesi yönündedir.

Yaşayan Kütüphane 2009 Uygulamaları süresi boyunca bizlerle olan ve desteklerini esirgemeyen herkese sonsuz teşekkürler.

EK - 1

YAŞAYAN KÜTÜPHANE DEĞERLENDİRME FORMU - OKUYUCU

Değerli Yaşayan Kütüphane Okuyucusu,

Bu form Yaşayan Kütüphane'de kitap okuma deneyiminizi paylaşmanız için hazırlanmıştır. Yanıtlarınız, yorumlarınız ve önerileriniz Yaşayan Kütüphane'nin bundan sonraki uygulamalarını geliştirmek için büyük önem taşımaktadır. Vereceğiniz samimi cevaplardan dolayı teşekkür ederiz. Bütün formlar gizlilik ilkesiyle ve anonim olarak değerlendirilecektir.

Yaşınız: _____

Cinsiyetiniz: _____

1. Yaşayan Kütüphane'den nasıl haberdar oldunuz?

Gazeteden Çadırın yanından geçerken El ilanından

Okuyucu olmuş kişilerden diğer _____

2. Hangi kitabı/kitapları ödünç aldınız?

3. Yaşayan Kütüphane fikrini ne kadar beğendiniz?

1 2 3 4 5 (1 - Hiç beğenmedim, 5 - Çok beğendim, etkilendim)

4. Katalogda yer alan kitap başlıklarını ve önyargıları ne kadar beğendiniz?

1 2 3 4 5 (1 - Hiç beğenmedim, 5 - Çok beğendim, etkilendim)

5. Lütfen kütüphanede görevli olan arkadaşları değerlendiriniz.

1 2 3 4 5 (1 - Hiç yardımcı olmadılar, 5 - Çok yardımcı oldular)

6. Kitabı/kitapları okurken yaşadığınız en önemli deneyim neydi?

7. Kitap okuma deneyiminden yeni bir şeyler öğrendiğinizi düşünüyor musunuz?

8. Başka kişilere kütüphanede okuyucu olmayı önerir misiniz? _____

9. Bundan sonraki katalogda yer almaları için yeni kitap başlıkları önermek ister misiniz?

YAŞAYAN KÜTÜPHANE DEĞERLENDİRME FORMU – KİTAP

İsminiz (tercihe bağlı): _____

Kitap başlığını: _____

Yaşayan Kütüphane’de kaç gün boyunca kitap oldunuz? _____

Yaşınız: _____

Cinsiyetiniz: _____

1. *Herhangi bir sivil toplum kuruluşu üyesi misiniz?*

Yanıtınız evet ise : _____

2. *Yaşayan Kütüphane deneyiminiz süresince kaç okuyucunuz oldu?* _____

3. *Bir kitap olarak Yaşayan Kütüphane’yi nasıl deneyimlediniz?*

1 2 3 4 5 (1 - Çok kötü, 5 - Çok iyi)

4. *Okuyucularınızla ilgili genel izleniminiz nedir?*

1 2 3 4 5 (1 - İlgisiz, öğrenmeye, anlamaya açık değil,

5 - Çok ilgili, öğrenmeye, anlamaya açık)

5. *Lütfen etkinlikten önce, Yaşayan Kütüphane’yle ve Yaşayan Kütüphane’de kitap olmakla ilgili size verilen bilgiyi değerlendiriniz.*

1 2 3 4 5 (1 - Yetersiz, eksik, 5 - Oldukça açık ve yeterli)

6. *Lütfen kütüphanede görevli olan arkadaşları değerlendiriniz.*

1 2 3 4 5 (1 - Hiç yardımcı olmadılar, 5 - Çok yardımcı oldular)

7. *Lütfen kütüphane çalışma saatlerini değerlendiriniz.*

1 2 3 4 5 (1 - Çok uzun, 5 - Uygun uzunlukta)

8. *Sizce okuyucularınız sizi okumaktan nasıl bir yarar sağlamış olabilir?*

9. *Size en sık sorulan sorular nelerdi?*

10. *Kitap olmanın size neler kazandırdığını düşünüyorsunuz?*

11. *Kitap olmanın sizi en çok zorlayan kısmı/kısımları ne/neler oldu?*

YAŞAYAN KÜTÜPHANE
2009 - 2010 Uygulamaları

12. *Sonraki Yaşayan Kütüphane'ler için neler önerirsiniz?*

Gelecekteki kitaplara:

Organizatörlere:

Kütüphane görevlilerine:

Gelecekteki okuyuculara:

Katalog için:

13. *Tekrar kitap olmak ister misiniz?* _____

14. *Bunların dışında paylaşmak istedikleriniz:*

EK-2

**YK Okuyucularının Sonraki Kataloqlarda Yer Alması İçin
Önerdikleri Kitap Başlıkları**

Kitap Önerisi	Kitap Önerisi	Kitap Önerisi	Kitap Önerisi	Kitap Önerisi
Paranoyak	Yönetici	Seks Bağımlısı	Başörtülü	Kanserli
Kleptoman	Ev Hanımı	Müziyen	İslamcı	Metalci
Seks İşçisi	Şiddet Görmüş Kadın	Matematik Profesörü	Kapitalist	Popçu
Eski Yükümlü	Sokak Çocukları	Siyasi Mahkûm	Nasyonal Sosyalist	Edebiyatçı
Milliyetçi	Sosyal Fobik	Sosyolog	Poligamik	Asker
Radikal Müslüman	Öğretmen	Sokakta Yaşayan Biri	Şeyh	Kuma
Polis	Radikal Müslüman	Bilim Adamı	Sürrealist	Esnaf
Ateist	İşveren	Gazeteci-Yazar	Fizikçi	Biseksüel
Heterofobik	Anarşist	İşkence Mağduru	Satanist	Amerikalı
Gurbetçi	Faşist	Cerrah	İrkçi	Emo
Şişman	Komünist	Fotoğrafçı	Şariatçı	Adrenalin Tutkunu
Akademisyen	Mühendis	Hristiyan	Dindar	Eski milletvekili
Özel Üniversite Öğrencisi	Doktor	Şair	Emo	Milli Sporcu
Modacı	Eski İşkenceci	Süryani	Sosyal Demokrat	Siyasetçi
Yetim	Tinerici	Kara çarşafılı	İşçi	Zengin
Taraftar(Futbol)	Türbanlı	Eski Uyuşturucu Bağımlısı	Cemaatçi	Entelektüel

Bazı kitaplar okuyucular tarafından yoğun şekilde önerilmiştir. Aşağıda birden fazla okuyucu tarafından önerilen kitaplara ilişkin tabloyu bulabilirsiniz.

YK Okuyucularının Sonraki Kataloglarda Yer Alması İçin En Çok Önerdikleri Kitap Başlıkları

Kitap Önerisi	Sayı	Kitap Önerisi	Sayı	Kitap Önerisi	Sayı
Eski Hükümlü	78	Hemşire	18	Komünist	6
Seks İşçisi	55	Gurbetçi	18	Edebiyatçı	2
Polis	54	Türk	17	Amerikalı	2
Faşist	43	Biseksüel	15	Paranoyak	2
Ateist	36	Doktor	14	Çöpçü	2
Politikacı	36	Bilim Adamı	14	Başörtülü	5
Milliyetçi	34	Sokak Çocuğu	14	Mühendis	2
Emo	33	Alkolik	14	Süper Zeki	2
Asker	33	Matematikçi	14	Modacı	2
Radikal Müslüman	26	Zengin	14	Tarikat Üyesi	2
Tiki	22	Akademisyen	14	Yazar	2
Anarşist	20	Kimsesiz	13	Tinerci	2
Bedensel engelli	20	Mühendis	13	Şiddet Görmüş Kadın	2
İntihar Etmeyi Denemiş Biri	19	Kapitalist	12	Şair	2
Hristiyan	19	Kanser Hastası	12	Satanist	2
Hostes	19	Fizikçi	11	Ünlü	2
Süryani	18	Eski Milletvekili	10		

EK-3

Yaşayan Kütüphane süresince yaşadığınız en önemli deneyim neydi? (okuyucu cevapları)
Artık karşımda bir engelli olunca ona, çekinmeden, sıkılmadan kibarca eşlik edip edemeyeceğimi soracağım
Farklı tarihçelerimiz olsa da toplumda aynı önyargılarla ve dışlanmalarla karşılaşılıyor olmak
"Farklı" biriyle bir yoğunlaşma içinde olmak, onunla sohbet etmek ve farkına varmam
Bu deneyimi yaşamış birisinden bilgi edinmek çok hoştu, başka hiçbir yerde bulunamayacak bir fırsat.
Keyifli bir deneyim benim için, ailesinin tepkilerini ve yaşadıkları deneyimleri birinci ağızdan duymak etkileyiciydi benim için.
İlk defa vicdani hesaplaşmalarımda bir bilenle oturup konuşma fırsatı buldum.
İnanılmaz bir deneyimdi. İlk defa bir kimliği tanıma fırsatım oldu.
Önyargıların insanı yanlış düşüncelere sevk ettiğini öğrendim.
Kitaplardan okuduğum hayatları yüz yüze deneyimlemek.
Normalde kitap okuyarak öğrenemeyeceğim deneyimleri sorarak öğrendim.
Kitapta yazan önyargılar hakkın daha doğru ve geniş bilgi edindim. Gerçekten kitap okumak gibi harika tek kelimeyle.
Kitabı okurken hiçbir fikri olmayan bir yaşam tarzını öğrenmiş oldum. Onun hakkındaki önyargıları çok daha iyi anladım ve sonuç olarak kimsenin başka bir kişinin hayat tarzını eleştirmeye hakkı olmadığını düşünüyorum.
Her şey çok net ve şeffaftı. Çok samimi ve içten bir deneyimdi.
STK çalışanı olarak yer aldığımız projelerde yer aldığımızda aslında ne kadar iyi bir şey yaptığımızın farkına varmak.
Hakkında bilgi sahibi olduğumu sandığım "kitapların" birçok yönden aslında öyle olmadığını anlamak.
İlk defa bir transseksüel ile dialoğa geçtim.
Cinsel terciği farklı diye insanların dışlanmaması gerektiğini anladım.
Önyargılar gereksizdir ve bunu düşünmek de önemli bir aşamadır.
Aslında hiç de düşündüğüm gibi olmadı! Yani bir derece önyargılarımı yıkıp farklı bir gözle bakabildim.
Psikologlar üzerine önyargılı olduğum durumlar vardı. Kimisini sildim, kimisini yargıya dönüştürdüm.
İlk defa böyle bir kitap okurken heyecanlanmayı sevdim. Kendi hakkındaki düşüncelerimin değiştiği...
Yanlış bilinen olguların en doğru ağızdan doğrulanması beni oldukça etkiledi. Ötekileştirme politikalarının nelere yol açtığını açıkça görmüş oldum.
Beklediğim gibi bir insan değildi öncelikle. Ben daha çökmüş ve durgun birini beklerken, neşeli ve çok güzel sohbet eden bir insanla karşılaştım.
Okurken merak ettiklerimi hemen öğrenmek. Hep bunun olabilme ihtimalini düşünürdüm ve sonunda oldu.

Hoş oldu.
Anı paylaşımı; kitap anlatmak zorunda değildi gerçi, kendi anılarını paylaştı. Her yerde her zaman duyulacak olaylar değildi.
Her türlü soruyu büyük bir olgunlukla karşılamaları çok hoşuma gitti. Gerçekten bir şekilde farklı hissettiğimiz insanlar daha kolay empati kuruyor.
Birçok Arap arkadaşım vardır. Türkiye deki bir Arap'ın gözünden hiç bakmamıştım. Biliyorsunuz bazı konular bazen tabu oluyor insan konuşamıyor bunları karşılıklı.
Önyargısız ve tarafsız bir gözle bilgi paylaşım imkanı elde edebilme fırsatı. Konuşma sırasında gayet keyifli ve aydınlatıcı anlar yaşadım.
Türkiye'de yaşayan azınlıkların karşılaştıkları olayları duyduktan sonra çok şaşırdım.
Kitap hakkında Ermenilerin Türkiye şartlarında yaşadıkları olayları gerçek yönüyle görmek beni çok şaşırttı. Yahudilerin de öyle.
Gerçekten merak ettiğim birkaç konuda deneyim kazandım.
Ermenilerin yaşam tarzları hakkında geniş bilgi aldım.
Belirlenmiş bazı kelimeler, hız bir biçimde kesin uçlu bazı konuları konuşmayı kolaylaştırdı. Kısa sürede birçok soruyu sorabilmek, cevap almak güzeldi.
Transseksüellerin aileleri tarafından da kabullenebileceğini öğrendim.
Sandığımın aksine ruh hali daha sağlıklı biri ile karşılaştım.
Önyargılarla yüzleşmek ve yıkmak...
Şaşırdım rahatladım.
Empati kurarak karşımdaki insanın neler hissettiğini çok daha iyi anladım ve daha da bilinçlendim.
Herkes farklı herkes eşit sloganını hissettim. Kendimden bir şey buldum kitapta ve kendimi keşfettim.
Şizofren kitabı okurken en önemli deneyim ilk defa böyle bir insanla tanışmaktı ve kendisinin iç dünyasında olduğunu söylediği konuşmaların ilginçliğinin beni çok etkilemesiydi.
Aslında başta lanse edilenden, edilenin ötesinde yaşanmışlıkların sandığımdan çok daha farklı olduğu....
Okuma esnasında arkadaşlarımın anlattığı beni çok etkiledi.
Kürt kimliği ile ilgili önemli şeyler öğrendim. Çok önemli bir destek oldu, yardımı-faydası büyüktü.
Engelli bir insanın görmeden de başarılı işler yapabildiğini.
Kendimi tanımanın ne kadar önemli olduğunu gördüm.
Gözlerimi kapadığımda konuşmadığımı fark ettim; hâlbuki çok konuşkan adamımdır.
Körler göremez tabirinin yanlışlığını, insan hayatla barışık olmalı.
Daha önce hayatımda hiç gey tanımamıştım tanımak istiyordum. Konuşup sorularımı sordum ve ön yargılarımın tamamen önyargı olduğunu anladım.
Yahudilere karşı birçok önyargım yıkıldı.
Kitabın iç dünyasında olduğumu hissetmek, bu kadar hassas bir konuda gizli, saklı, utanma, gizlilik olmadan paylaşabilmek.
Yabancıların ülkem hakkındaki görüşlerini öğrendim.

YAŞAYAN KÜTÜPHANE 2009 - 2010 Uygulamaları

Hayatta kalabilmek için yürekli olmak gerekiyormuş! Elbette yaşamak istediğiniz hayatta maskesiz yaşayabilmek için

Hayatımda ilk defa sanatını karşılıklı beklemeden içra eden biri ile tanıştım.

Çok farklı bakış açıları yakaladım.

Bilgi eksikliğinin giderilmiş olması. Yahudi dini hakkında sempati edindim.

Önyargımın anlamsız olduğunu gördüm. İlk defa HIV+ bir kişiyle bu kadar rahat konuşabildim.

Bazı şeyler için zamanın çok önemli olduğunu ve içe atmadan her şeyi paylaşmak güzel bir şey.

Şimdiye kadar hiç yaşamadığım deneyimlemediğim bir olay tattım ve bu beni mutlu etti.

Önyargılarımı aşmak için iyi oldu.

Kişinin onca kötü şey yaşamasına rağmen hızla gözlerinin içinin gülmesi ve mutlu olması.

Transseksüelliğin ne olduğunu ve nasıl olduğunu bir transseksüelden dinlemek çok farklı oluyor.

Bilmediğim bir sürü bilgi öğrendim. Okuduğum kitapla ilgili bilmek istediğim sorulara cevaplar aldım.

Daha önce gazetelerde ve kitaplarda okuduklarımızı canlı canlı yaşamak çok etkileyiciydi.

Lezbiyen yaşam şeklini öğrendim.

Kişinin yeteneklerinin ve kişiliğinin her şeyden değerli olduğunu.

EK-4

Kitap okuma deneyiminden yeni bir şeyler öğrendiğinizi düşünüyor musunuz?
Her kitap bir deneyim ancak bu kitaplar duygu doluydu.
Artık anlamadığımız resim sergilerinde tek suçlunun biz olmadığın anladım.
Aslında Türk'te olsa yabancıda olsa insan aynı sorunları yaşıyor.
Kesinlikle çevreden ve medyadan dolayı oluşan önyargılarım çürüdü. O insanında benden veya yanımdaki kişiden farklı olmadığını anladım.
Önyargım zaten yoktu ancak bilmediğim gerçek bilgileri aldığımı düşünüyorum.
Evet "önyargılara hayır"
Çok farklı bir yöntem. Anlamanın bu kadar kolay olabileceğini öğrendim.
Evet, yaşama devam etmenin önemi, korunmanın önemi, "ötekileştirilmenin" önemi
Özellikle konuların toplum üzerinde yanlış anlaşılın konular olduğu için çok memnun oldum.
Aynada kendimi gördüm.
İnsanlara karşı önyargılı olmamak öğrenebilecek en önemli şey.
Önyargılarımdan kurtulmak için insanları daha iyi tanımam gerektiğini öğrendim.
Transseksüellerin bir dili olduğunu ve kendilerine özgü hissettiklerini öğrendim.
Bence bütün kütüphaneler böyle olsun.
Önyargılarından kurtulmam gerektiğini ve bilen biriyle konuşmam gerektiğini öğrendim
HIV ve Aids farklı şeyler.
Korunmak için yoğun önlemler alınması gerektiğini öğrendim.
Evet Yahudilerin düşündüğüm kadar sıkıntı çekmediklerini gördüm.
Düşündüklerimin sadece benim olmadığını ve başkalarının da benim gibi düşündüğünü öğrendim.
Nelerin sorulup nelerin sorulmaması gerektiğini öğrendim.
Aslında Araplara önyargım yoktu. Bir kez daha birbirimize karşı kaynadığımızı anladım.
Bilmediğim bazı konularda aydınlandım. Ermeniler hakkında oldukça aydınlandım.
Düşünce anlamında ve örnekler anlamında daha da geniş bir bakış açısı sağladı.
Şizofren hastalarının nelerle karşılaşabileceğini öğrendim.
Karşılaşmak ve deneyim dinlemek güzeldi.
Kesinlikle insanın kendisini geliştirmesini sağlıyor.
Kendimin de farklı yönleri olduğunu ve herkesinde bir kitap olduğunu öğrendim. önyargılarımızla yaklaşmamızı da...
Zor olan yanı kimse yokken ayakta kalabilmek.

Çeşitli tarihi bilgiler ve en önemlisi Ermeni bir insanla Ermeni meselesini tartışarak kendimi geliştirdiğimi düşünüyorum
Evet, her şeyi uzmanından öğrenmek gerekiyormuş!
Evet, dershanenin şart olmadığını...
Empatinin realist olması gerektiğini ve tanrıyı yaratan insanın her şeyi yaratabileceğini öğrendim.
Türkiye'de azınlık cemaatine mensup olmanın zorluklarını öğrendim.
Evet, Türk olmayan bir insanın benden daha fazla yer gördüğünü öğrendim. Türklerin yabancılara karşı olan önyargılarını ilk ağızdan öğrenme şansım oldu.
Şizofren hastalığının çözüm yolunu sosyalleşmek olarak görmesi ve bizle sohbet etmesi beni etkiledi.
Evet, boşluklarım dolu.
Heteroseksüel olarak acayip rahat yaşıyordum. Bir tekerlikli sandalyeliler bir de bu tepkiyi gören insanlar Türkiye'de zor yaşıyorlarmış.
HİV+ hakkında çok fazla şey öğrendim. Bildiklerimin yanlış olduğunu öğrendim.
Daha derin bilgi sahip oldum.
Kültürel farklılıklar hakkında detaylı bilgi aldım.
Kesinlikle çok iyi bir yöntem. Barış bu kadar kolay mı?
Böyle bir insanın dünyaya adaptasyonunu ve bunu öğrendim.
Cinsel seçimler bireyselmış. Yani müdahale ve eleştiri gibi toplumsal baskılar şiddet, bu eğilimleri yok etmez. Çünkü heves değil gerçek yaşam tarzıymış..
Yapamayacağımı düşündüğüm şeyleri benden fazlasıyla yapan birisini tanıdım. Aslında kendimin biraz engelli olduğunu fark ettim.
Kesinlikle yaşamadığım bir hayatı öğrendim.